

Tradicionalni i inovativni oblici učenja

Kovačević, Danijela

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Pula / Sveučilište Jurja Dobrile u Puli**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:137:852449>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-23**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository Juraj Dobrila University of Pula](#)

Sveučilište Jurja Dobrile u Puli
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

Danijela Kovačević

Tradicionalni i inovativni oblici učenja
Diplomski rad

Pula, srpanj, 2021.

Sveučilište Jurja Dobrile
Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti

Danijela Kovačević

Tradicionalni i inovativni oblici učenja
Diplomski rad

JMBAG:

Studijski smjer: Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni učiteljski studij

Predmet: Didaktika

Znanstveno područje: Društvene znanosti

Znanstveno polje: Pedagogija

Znanstvena grana: Didaktika

Mentor: doc. dr. sc. Sandra Kadum

Pula, srpanj, 2021.

SADRŽAJ:

1. UVOD	1
2. POVIJEST UČENJA.....	2
3. DEFINICIJA I OBLICI UČENJA	3
4. TRADICIONALNO UČENJE	4
4.1. OBLICI RADA	4
4.2. METODE RADA	8
4.3. MOTIVACIJA UČENIKA	9
4.4. PREDNOSTI I NEDOSTACI TRADICIONALNOG UČENJA.....	10
5. INOVATIVNO UČENJE.....	11
5.1. SUVREMENE NASTAVNE STRATEGIJE.....	15
5.2. TEHNOLOGIJA U RAZREDNOJ NASTAVI.....	16
5.3. ULOGA UČITELJA	16
5.4. MOTIVACIJA – UVODNI DIO SATA	19
5.5. IGRAM SE, A UČIM.....	21
6. SURADNIČKO UČENJE.....	22
7. AKTIVNO UČENJE.....	24
7.1. METODE I OBLICI AKTIVNOG PODUČAVANJA	24
7.2. NEKE METODE AKTIVNOG UČENJA	25
8. VREDNOVANJE.....	26
9. ALTERNATIVNE ŠKOLE – učimo na „drugačiji“ način	28
9.1. MONTESSORI	29
9.2. WALDORFSKA ŠKOLA.....	31
9.3. FREINETOVA ŠKOLA	32
10. NEKOLIKO NAČINA NA KOJE SE UČENJE PROMJENILO ZADNJIH GODINA ...	33
11. ISTRAŽIVANJE.....	35
11.1. SUDIONICI ISTRAŽIVANJA	35
11.2. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA	35
11.3. ODGOVORI NA PITANJA INTERVJUA.....	35
11.5. ZAKLJUČAK ISTRAŽIVANJA	44
12. ZAKLJUČAK	45
13. POPIS LITERATURE	47
14. PRILOZI.....	49
SAŽETAK.....	50
SUMMARY	51

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Ja, dolje potpisana, Danijela Kovačević kandidat za magistra primarnog obrazovanja ovime izjavljujem da je ovaj Diplomski rad rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima te da se oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio Diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz kojega necitiranog rada, te da ikoji dio rada krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio rada nije iskorišten za koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

Student _____

IZJAVA
o korištenju autorskog djela

Ja, Danijela Kovačević dajem odobrenje Sveučilištu Jurja Dobrile u Puli, kao nositelju prava iskorištavanja, da moj diplomski rad pod nazivom „Tradicionalni i inovativni oblici učenja“ koristi na način da gore navedeno autorsko djelo, kao cjeloviti tekst trajno objavi u javnoj internetskoj bazi Sveučilišne knjižnice Sveučilišta Jurja Dobrile u Puli te kopira u javnu internetsku bazu završnih radova Nacionalne i sveučilišne knjižnice (stavljanje na raspolaganje javnosti), sve u skladu s Zakonom o autorskom pravu i drugim srodnim pravima i dobrom akademskom praksom, a radi promicanja otvorenoga, slobodnoga pristupa znanstvenim informacijama.

Za korištenje autorskog djela na gore navedeni način ne potražujem naknadu.

U Puli, _____ (datum)

Potpis _____

1. UVOD

Kada se govori o učenju obično se misli da je to stjecanje znanja i vještina. Definiciju učenja može se definirati na više načina. Kada govorimo o tradicionalnom učenju možemo reći da se tu radi o učenju gdje je učenik pasivni promatrač, odgovara na postavljena pitanja, dok je učitelj u toj ulozi glavni. Kod tradicionalnog učenja učitelj svo znanje prenosi svojim učenicima, a koristi se udžbenik. Inovativno učenje je u potpunosti drugačije od tradicionalnog. Učenik prestaje biti pasivni promatrač, ovdje ima glavnu ulogu. Učenik samostalno prikuplja informacije, samostalno uči i istražuje. Učitelj koristi više medija u radu nego što je to slučaj kod tradicionalnog učenja. I tradicionalni i inovativno učenje imaju svoje prednosti i nedostatke.

Za ovu temu proveden je intervju u kojemu je sudjelovalo 8 učiteljica. S tih 8 učiteljica odrađen je intervju o njihovom načinu rada u školi. U radu se prikazuju odgovori svih učitelja s kojima samo imali intervju i napisati kratki zaključak iz njihovih odgovora.

2. POVIJEST UČENJA

Prema autoru Gagneu (1965) učenje se definira kao „promjena raspoloženja ili sposobnosti ljudi koja se može zadržati i koja se ne može jednostavno pripisati procesu rasta. Za razliku od Gagnea, Perez Gomez (1988) definira učenje kao „subjektivne procese hvatanja, ugradnje i korištenja informacija koje pojedinac prima u svojoj kontinuiranoj razmjeni s okolinom“.

„Učenje prožima naše živote. Ono je uključeno ne samo u svladavanje neke nove vještine ili predmeta studiranja, već i u emocionalni razvoj ličnosti. Mi učimo čega ćemo se bojati, što ćemo voljeti, kako ćemo biti uljudni, a kako intimni itd.“ (Smith i suradnici (2007: 233)

Tri najvažnija pristupa su bihevioralni, kognitivni i biološki. Najveći dio radova o učenju rađen je iz biheviorističke perspektive. Bihevioristički pristup imao je nekoliko ključnih pretpostavki, a jedna od njih je da kod jednostavnih asocijacija koje možemo pronaći i u klasičnom i instrumentalnom uvjetovanju su temeljni materijal za učenje. Iz toga proizlazi kako je nešto što je tako složeno kao što je učenje govora vjerojatno nastalo učenjem brojnih asocijacija.

Druga pretpostavka biheviorističkog pristupa je ta da bez obzira što se uči ili tko uči vrijede isti zakoni učenja.

Što se tiče kognitivne teorije, ona se temelji na pamćenju, percepciji i formaciji koncepta. Osim toga temelji se i na razvoju sposobnosti i strategijama učenja. Najvažniji doprinos koji smo dobili od kognitivne teorije je teorija obrade informacija i uvđenje strategija učenja.

3. DEFINICIJA I OBLICI UČENJA

Učenje se može definirati na nekoliko načina, jedna od definicija je ta da se učenje definira kao relativno trajna promjena ponašanja izazvana iskustvom (Smith i suradnici; 2007:233). Osim ove definicije postoji još nekoliko različitih definicija. Prema Robert Gagneu (1970) učenje je svaka promjena u ljudskom raspoloženju ili sposobnost koja traje kroz određeno vrijeme i koja se ne može jednostavno pripisati procesima tijekom života. Osim njega definiciju učenja dali su i Tony Bingham i Marcia Conner (2010) a definirali su učenje kao postupak kojim se uzimaju informacije i pomještaju s onim što smo iskusili, ono mijenja sve što znamo i nadovezuje se na ono što radimo. Učenje se temelji na unosu, procesu i razmišljanju i to je ono što nas mijenja. R. M. Smtih (1982) smatra da definicija učenja prkosi preciznosti definicije jer se koristi za višestruku uporabu. Definicija učenja se koristi i za stjecanje i ovladavanje onime što nam je već poznato, za proširenje i pojašnjenje značenja, te za testiranje ideja kod pronalaženja rješenja za određene probleme.

Da je učenje trajna promjena u ljudskom ponašanju i izvedbi, te nastaje kao rezultat iskustva i interakcije sa svijetom je definicija učenja koju zagovara M. Driscoll (1994).

Kao što je već navedeno učenje se definira kao relativno trajna promjena ponašanja izazvana iskustvom. „To ne uključuje promjene ponašanja koje su posljedica sazrijevanja ili nekih vremenskih ograničenih okolnosti u kojima se organizam nalazi. Nisu međutim, svi slučajevi učenja isti.“ (Smith i suradnici; 2007: 233)

Dvije su temeljne vrste učenja, a to su asocijativno i neasocijativno učenje. Neasocijativno uključuje učenje o jednom podražaju, te habituaciju i senzibilizaciju, a asocijativno učenje je složenije i uključuje učenje osnosa među događajima.

„Habituacija je vrsta neasocijativnog učenja za koje je karakteristična smanjena bihevioralna reakcija na neki neškodljiv podražaj. Na primjer zvuk roga može vas uplašiti kada ga prvi put čujete, ali ako se u kratkom vremenu ponovljeno oglasi, vi ćete se na taj zvuk sve manje obazirati.“ (Smith i suradnici; 2007: 233)

„Senzibilizacija je vrsta neasocijativnog učenja kod koje u povodu nekog intenzivnog podražaja dolazi do sve veće bihevioralne reakcije. Na primjer, trzaj straha na zvuk roga bit će pojačan ako ste trenutak prije nego što će se rog oglasiti ušli u neku mračnu uličicu.“ (Smith i suradnici; 2007: 233)

Asocijativno učenje uključuje klasično uvjetovanje, složeno učenje i instrumentalno uvjetovanje. Klasično i instrumentalno uvjetovanje uključuju stvaranje asocijacije, a složeno učenje osim uključuje i još nešto osim asocijacija.

Postoje i drugi oblici učenja, a to su učenje po modelu i oponašanje, učenje utiskivanjem i posredno učenje. „Nema, dakako, učenja bez pamćenja.“ (Smith i suradnici; 2007: 234) Pamćenje je sposobnost zadržavanja i korištenja informacija.

4. TRADICIONALNO UČENJE

Tradicionalnu nastavu karakterizira pasivno učenje. Tu se radi o pasivnom slušanju, prepisivanju onoga što učitelj zada i kaže, odgovaranjem na postavljena pitanja, čitanje zadanog teksta. Učitelj učenicima daje gotove informacije. Aktivnosti učenika u tradicionalnom učenju su slušanje i gledanje. Učitelj je u glavnoj ulozi i nastava nije oblikovana prema potrebama učenika. Prednost takvog rada je disciplina u razredu, učitelj ima potpunu kontrolu u razredu, s obzirom da je učitelj glavni, pretpostavka je da će učenici shvatiti gradivo. Nedostatak takvog učenja je ta da učenici ne surađuju i ne izmjenjuju naučeno s ostalim učenicima, smanjena je mogućnost učenikova izražavanja naučenog gradiva, a samim time učeniku postaje dosadno. Tradicionalno učenje koje uključuje „prenošenje znanja, koje je često odvojeno od učeničkog iskustva i konkretnih životnih uvjeta“ (Horvat-Samardžija: 2010: 4). To je najstariji oblik obrazovanja, a i dalje je prisutno u školama. Razlog tome je da je ovaj način rada ekonomičan i dopušta komunikaciju s cijelom skupinom u razredu i samim time omogućuje kontrolu nad razredom.

Ovaj način rada nije usmjeren na motivaciju i sprječava razvoj i napredak učenja. Glavni cilj tradicionalnog učenja je stjecanje znanja u što većim količinama. Ovaj oblik učenja prilagođen je prosječnom učeniku, zaspostavljen je samostalan rad učenika, rješavanje problemskih zadataka i samostalnog istraživanja.

4.1. OBLICI RADA

Kod tradicionalnog učenja u nastavi se oblikuje frontalni rad i obično je jednosmjerna komunikacija između učitelja i učenika. Učenici su nedovoljno aktivni u radu i onemogućeni da individualno napreduju u skladu s predznanjem i sposobnostima što utječe na motivaciju učenika.

Kvaliteta rada ne može u dovoljnoj mjeri zadovoljiti potrebe suvremenog društva. Moderno društvo zahtjeva od pojedinca da samostalno prikuplja informacije, upravlja njima, analizira ih i pretvara u upotrebljivo znanje. Nedostaci tradicionalnog učenja se posebno ističu u domeni

individualizacije nastave i učenja, podizanja unutarnje i unutarnje i vanjske motivacije, realnijeg i objektivnijeg vrednovanja znanja učenika. U razredu učenik je objekt, a ne subjekt nastave. Kao objekt u nastavi učenik se razvija pod vodstvom učitelja, a kao subjekt učenik se razvija na osnovi svojih sposobnosti i uključuje psihičku aktivnost.

Tradicionalno učenje od učenika zahtjeva reproduciranje znanja, a ne aktivnu izgradnju znanja. Bilo koji oblik nastava trebao bi biti usmjeren prema učeniku. Za inovativni oblik rada promjenjena je uloga učitelja, sada učitelj nema ulogu predavača nego ulogu organizatora, suradnika. Za ovaj oblik rada vrlo je važno koristiti suvremene medije u nastav. Ciljevi ovakvog načina rada su iskazani iz perspektive učenika i iz toga se jasno vidi što će učenici učiti i koje kompetencije stječu.

Donedavno se koristio jedan model rada koji je odgovarao svima, ali takav način rada nije omogućavao svim učenicima da postignu najveće rezultate. Time je došlo do javljanja diferencijacije, individualizacije i personaliziranog učenja.

Diferencijacija se odnosi na podjelu u razredu na manje skupine učenika. Cilj diferencijacije je i postavljanje normi koja je svakom učeniku ostvariva. Isto tako bitno je da su ti ciljevi postavljeni kako bi se i prešli odnosno učenik se treba potruditi da ih ostvari ali isto tako da bi mogao prijeći na višu razinu. Ti zadaci ne bi trebali biti preambiciozni i nerealni.

Individualizacija predstavlja učiteljevo uvažavanje razlike između učenika te na taj način postavlja ciljeve, sadržaje i metode rada. U nastavnom procesu koriste se frontalni oblik rada, grupni, individualni, rad u paru, skupni rad i timski rad.

Frontalni rad je povezan uz tradicionalnu nastavu što znači da učitelj poučava sve učenike u razredu te se nalazi u direktnom odnosu s učenicima i sadržajem koji poučava. U ovom načinu rada dominira jednosmjerna komunikacija, učitelj stoji ispred cijelog razreda i predaje. Učenici se rijetko uključuju u razgovor. Kao prednost ovog rada je u ekonomičnosti, odnosno učitelj uspije ispredavati željeni sadržaj bez bilo kakvih ometanja i gubljenja vremena. Jednostavnija je priprema, nema dodatnih materijala jer se u većinskom slučaju koristi udžbenik. Samim time što učitelj ima kontrolu nad satom, ima i poželjnu disciplinu učenika. Glavni nedostatak je u zapostavljenosti individualnih potreba učenika, gradivo i učenje je prilagođeno prosječnom učeniku. Još jedan od nedostatak je u manjku suradnje između učenika. Kao i bilo koji drugi oblik rada frontalni rad može biti koristan, a isto tako i ima dosta nedostataka ako se često koristi u nastavi.

Grupni rad se izvodi na način da se formiraju manje skupine učenika, svaka skupina samostalno radi na određenim zadacima. Nakon što završe rad učenici upoznaju sa rezultatima rada i učitelja i ostatak razreda. Za ovaj oblik rada bitno je da učenici samostalno rade, ali u suradnji

s ostalim članovima grupe. Rezultat rada ovisi o svim učenicima uključenima u skupinu. Grupni oblik rada ima pet faza (Dževahirić i suradnici (2020); 3):

- Formiranje – odabir članova i upoznavanje sa zadatkom
- Usklađivanje – sukob, dokazivanje, borba za bolji status
- Utvrđivanje grupnih normi
- Realizacija – produktivan rad i rješavanje problema
- Zaključivanje – izlaganje rezultata

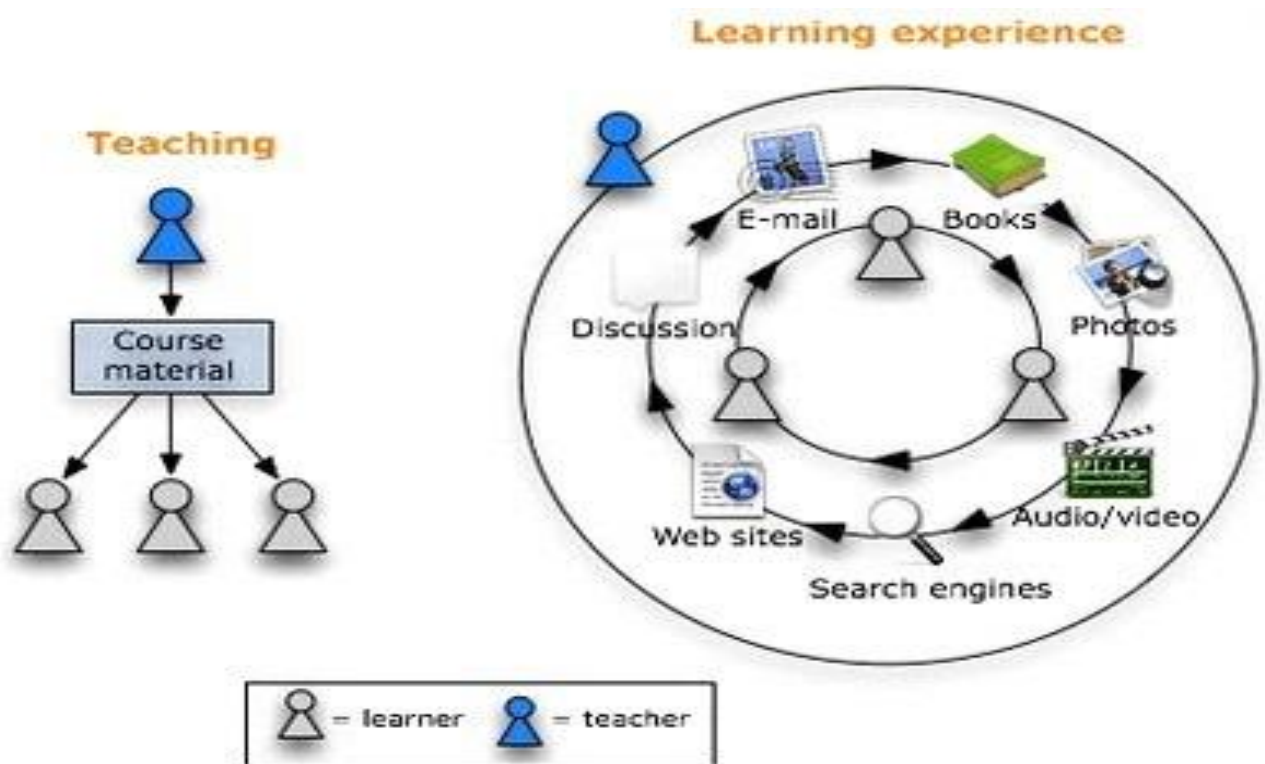
Faze sata u grupnom radu su uvodni, glavni i završni dio. Uvodni dio je za sve učenike isti, a taj je da ih učitelj dijeli u grupe, zadaje učenicima zadatak, te ih upoznaje s onim što trebaju raditi. U glavnom dijelu sata učenici rade samostalno, a učitelj motri situaciju i brine se o tome da svi učenici jednako sudjeluju u radu. Završni dio je za prezentiranje rada cijeloj skupini i učitelju. Prednosti ovakvog načina rada su velika angažiranost učenika, suradnja među učenicima, samostalnim radom reguliraju tempo rada. Nedostaci grupnog rada su u tome što učitelj nema iravno rukovodstvo, učenici znaju često odlutati, pa time ističu nebitno u radu, a ono što je bitno ne istaknu, nesnalažljivost u pojedinim zadacima.

Individualni oblik rada je oblik rada u kojemu učenik samostalno radi na svom zadatku. Zadaci mogu biti jednaki za sve učenike, a isto tako svaki učenik može dobiti različit zadatak. Glavna prednost ovog načina rada je u tome da se zadatak može prilagoditi direktno svakom učeniku ovisno o njegovim ambicijama i sposobnostima. U individualnom radu svaki učenik aktivno sudjeluje u nastavi, bira svoj tempo za rješavanje pojedinih zadataka, učenici se uče samostalnosti i snalažljivosti. Glavni nedostatak individualnog rada je u manjku komunikacije i suradnje između učenika. Individualni rad se može koristiti u svim dijelovima sata.

Rad u paru se odvija tako da učitelj učenike dijeli u parove i svaki par radi na određenom zadatku. Zadaci isto tako mogu za sve parove biti isti, ali mogu biti različiti. Ovaj oblik rada je prijelazi oblik između individualnog i grupnog rada. Rad u paru kao i individualni rad mogu se koristiti u svim dijelovima sata. Radom u paru potiče se na suradnju i jednakost. Oba učenika trebaju jednako sudjelovati u izradi zadatka. Prednost je u tome da učenici međusobno surađuju, mješanjem parova učenici se međusobno bolje upoznaju, sramežljivi učenici mogu postati komunikativniji. Nedostatak je u tome da neće oba učenika jednako sudjelovati u radu na što učitelj mora obratiti pažnju, učitelj mora smisleno spojiti parove i dobro isplanirati način rada, na samom početku je teško uspostaviti disciplinu u razredu na što se isto treba obratiti pažnja i na samom početku postaviti pravila ponašanja u radu.

Rad u skupini treba znatno razlikovati od grupnog rada, rad u skupini se organizira na način da se učenici podjele u manje skupine, ali svi u skupini samostalno rade na istom zadatku. Ovaj oblik rada sadrži elemente grupnog i individualnog rada, time što su učenici podjeljeni u grupe, ali idividualno rade na istom zadatku.

Timski rad je oblik rada u kojemu sudjeluju učenici, ali mogu sudjelovati i učitelji. Prednost ovakvog načina rada je u tome da na istom zadatku može raditi više učitelja i više razreda u školi. Time se učenici upoznaju međusobno, surađuju poboljšavaju svoje komunikacijske vještine i uče se suradnji s različitim osobnostima. Nedostatak je u tome što se treba pažljivo isplanirati vrijeme rada koje odgovara svima, ako se radi o velikoj skupini teže je prilagoditi svima.

Slika 3. Razlika tradicionalnog i inovativnog učenja

(<https://pogledkrozprozor.wordpress.com/2012/04/29/nastava-usmjerena-na-ucenika/>)

4.2. METODE RADA

Osnovna metoda je predavačka metoda, odnosno naglasak je na verbalnom prenošenju znanja. Kod tradicionalnog učenja udžbenik je osnovni, a često i jedini izvor znanja. Udžbenici su izvori znanja koji su uvijek dostupni učenicima. Ova metoda je ekonomična, odnosno metoda rada je ekonomična. Metoda rada na tekstu nije prilagođena individualnim sposobnostim učenika jer je sadržaj udžbenika isti za sve učenike. U procesu obrazovanja bilo je neophodno da svi učenici, kao i učitelji budu u isto vrijeme na istom mjestu.

Tradicionalno učenje je ograničeno vremenskim periodom. Kako dolazi do napretka u tehnologiji samim time dolazi i do nedostatka tradicionalnog učenja jer se stvara potreba za korištenjem informacijske tehnologije u nastavi. S obzirom na to da je tehnologija u nastavi sve više i više prisutna, tako je potrebno i educirati učitelje za korištenje tehnologija u skladu sa zahtjevima današnjeg vremena. Kao najčešći problem navodi se nedovoljna i nezadovoljavajuća opremljenost škola novim tehnologijama. Ukoliko škole i imaju mogućnosti javlja se problem u nedovoljnoj osposobljenosti učitelja za korištenje novih tehnologija.

U verbalne metode rada ubrajamo metodu usmenog izlaganja, metodu razgovora, metodu čitanja i rada na tekstu, te metodu pisanja. Verbalna metoda se koristi kroz cijeli sat.

Vizualne metode obuhvaćaju demonstraciju i metodu crtanja i ilustrativnih radova. Učenicima pomaže lakše upamtiti gradivo koje uče, a isto tako pomažu im u fotografskom pamćenju. „Ukoliko se nastavnici trude donijeti zanimljiva vizualna nastavna sredstva na nastavu uvelike će pomoći učenicima u učenju.“ (Hercigonja (2020); 14) Vizualna sredstva su manje apstraktna od riječi zato je to jedna od prednosti ove metode. Na primjer, kako bi učenici iz matematike shvatili što je trokut i kako izgleda ako učiteljica ne nacrtala na ploči i pokaže što je što. „Trodimenzionalna nastavna sredstva, poput modela, maketa, koje su vjerne kopije objekata iz stvarnosti, su inumno vrijedni izvori znanja u nastavi.“ (Hercigonja (2020); 15)

U praktične metode ubrajamo metodu praktičnih radova. Uz ovu metodu rada učenik uz pomoć učitelja i uz odgovarajuća pomagala i materijale dolazi do rješenja za postavljene zadatke. „Ova metoda daje učenicima priliku da razmišljaju, diskutiraju i rješavaju stvarne probleme.“ (Hercigonja (2020); 32) Prednosti su te da upoznaju učenika s eksperimentiranjem, razvijaju širok raspon sposobnosti izvedbe, razumijevanje osnovnih pojmova, te razvijaju vještine za daljnji rad i život.

4.3. MOTIVACIJA UČENIKA

„Motivacija dolazi od latinskog glagola „movere“ – kretati se. I doist, motiviranu osobu kao da nešto stalno pokreće. Ona je uporna, usredotočeno radi na zadatku, lako postiže intelektualne, sportske i kreativne uspjehe.“ (Kamarovski (2010); 18)

„Motivacija je stanje koje aktivira i usmjerava ponašanje“ (Smith i suradnici (2007); 353) Ako nema motivacije za rad i za učenje, onda sve postaje teško. Motivacija se mijenja ovisno o situaciji, raspoloženju, ali isto tako i ovisno o nastavnom predmetu. Učenike se može motivirati na razne načine. S obzirom na to da nam je tehnologija dostupna svakodnevno isto tako na početku svakog sata možemo učenike zainteresirati za učenje određenog gradiva i privući im pažnju da se što više usredotoče na ono što će raditi.

Jedna od karakteristika tradicionalnog učenja je niska motivacija kod učenika. Motivacija učenika je faktor koji najjače utiče na proces učenja. Kod tradicionalnog učenja dominira vanjska motivacija. Učenici su najčešće motivirani željom da zadovolje očekivanja učitelja, roditelja, da dobiju dobre ocjene zbog daljnjeg školovanja.

Razvijanje unutarnje motivacije učenika nije primaran cilj. Učenici su pasivni, njihova aktivnost se svodi na građenje izlagača, učitelja. Kako učenici nemaju aktivnu ulogu u izvršavanju zadataka tako i nemaju percepciju da su odgovorni za naučeno. Odnosno učitelj je odgovoran za cjelokupno naučeno gradivo. Unutarnja motivacija učenika slabi i kod neusklađenosti nastave sa potrebama mogućnostima učenika.

Tajna uspješnosti kod učenika je u motivaciji. Kada je učenik motiviran rado pohađa nastavu, sudjeluje u nastavi i samim time dobiva i dobre ocjene. „Učitelj motivira učenike jačanjem njihovog samopoštovanja, organiziranjem aktivnosti učenja i davanjem povratnih informacija.“ (Bastl (2021); 1)

4.4. PREDNOSTI I NEDOSTACI TRADICIONALNOG UČENJA

Online učenje, inovativno učenje postaje sve popularije u internetsko doba, tradicionalno učenje u učionicama i dalje je težak konkurent. Unatoč svojim prednostima inovativno učenje ne može zamjeniti tradicionalno. Ovo su samo neke od prednosti tradicionalnog načina rada koje još uvijek možemo pronaći u školama:

- Individualno ili osobno poučavanje učinkovito je i pokazuje povećani stupanj učeničkog angažmana s učiteljima.
- Tradicionalno nastavno okruženje povećava interakcije među učenicima i pruža povoljno okruženje za učenje.
- Potiče veću konkurentnost između učenika.
- Društveno okruženje u tradicionalnoj školi, tradicionalnom učenju savršeno je za izgradnju djetetovog karaktera i osobnosti.
- Učitelji igraju ključnu ulogu u usađivanju discipline i pružanju osjećaja usmjeravanja učenika u tradicionalnom okruženju.

Ovo su samo neki od primjera zašto je tradicionalno učenje u jednu ruku i pogodno za učenike. A jedan od glavnih čimbenika koji mogu potaknuti tradicionalno učenje u učionici je zajedničko iskustvo učenja u učionici između učenika. Ovaj aspekt se ne može zamjeniti bilo kojom mrežnom nastavnom metodom, učenici bolje uče u okruženju u kojem se mogu družiti i učiti od drugih učenika.

Kako tradicionalni učenje ima i prednosti, tako ima i nedostatke:

- Niska motiviranost kod učenika
- Učenici su pasivni
- Njihova aktivnost je praćenje učitelja
- Učenje se svodi na učenje iz knjiga bez samostalnog istraživanja
- Od učenika se očekuje reprodukcija znanja, a ne aktivna izgradnja znanja

5. INOVATIVNO UČENJE

Bitno pitanje inovativnog učenja je u odabiru metoda i oblika rada. Za razliku od onog tradicionalnog u kojemu je učitelj glavni prenositelj znanja, a učenici su tu kao pasivni slušači, inovativni oblik rada usmjeren je na potrebe učenika kako bi se potaknula njihova samostalnost, kreativnost i učenje putem otkrivanja, odnosno samostalnog istraživanja.

Cilj inovativnog učenja je povećati angažiranost učenika, a Ryan i Deci identificirali su četiri ljučna elementa koja pomažu u razvijanju angažiranosti kod učenika (Malina; 2018:12):

1. Autonomija – količina slobode koju učenici imaju o tome što će i na koji način učiti
2. Kompetentnost – sposobnosti i vještine koje su potrebne kako bi se uspješno izvršio pojedini zadatak
3. Povezanost – stvaranje pozitivne veze s onima koji poštuju učenike i koje puštaju sami učenici
4. Značajnost – učenik ozbiljno shvaća i pronalazi interes u rješavanju zadataka koji se postavi

Inovativni načini rada postavljaju učenika u prvi plan jer su učitelji svjesni da razred nije homogena skupina. Svaki razred čine učenici koji se razlikuju po tempu učenja, načinu učenja, predznanju i slično.

Slika 1. Učionica iz prošlosti (<https://pogledkrozprozor.wordpress.com/2012/04/29/nastava-usmjerena-na-ucenika/>)

Slika 2. Učionica sadašnjosti (<https://www.skola-futura.hr/o-nama/>)

<u>TRADICIONALNO UČENJE</u>	<u>INOVATIVNO UČENJE</u>
Pružanje informacija	Razmjena informacija
Činjenice, zasnovano na znanju	Kritičko mišljenje , informirano donošenje odluka
Učenici primaju informacije	Učenici preispituju i rješavaju probleme
Formalni izgled učionice	Fleksibilno, promjenjivo okruženje
Naglasak na učenju u svrhu pamćenja	Naglasak na razumijevanju/primjeni
Ocjenjivanje uglavnom tradicionalnim ispitivanjem	Raznoliko ocjenjivanje, uključujući rad na projektima
Pasivno učenje	Aktivno učenje zasnovano na istraživanjima
Jedan medij	Multimedija
Stimulacija jednog osjetila	Stimulacija više osjetila

Tablica 1. Usporedba tradicionalnog učenja i inovativnog učenja

(<https://pogledkrozprozor.wordpress.com/2012/04/29/nastava-usmjerena-na-ucenika/>)

Pozitivne strane tradicionalnog i inovativnog oblika rada predstavljene u tablici 2. kako bi se što bolje vidjela usporedba između oba.

POZITIVNE STRANE	
TRADICIONALNO UČENJE	INOVATIVNO UČENJE
<ul style="list-style-type: none"> - lakše uspostaviti disciplinu u razredu - lakše prepoznavanje nejasnoća u gradivu - gradivo će se proći cijelo 	<ul style="list-style-type: none"> - slušanje i uvažavanje mišljenja učenika - razvija povjerenje i samopouzdanje - uvažava se inicijativa učenika - aktivira se na rad i zalaganje - potiče samostalnost - potiče učenike da postavljaju pitanja - potiče interakciju u grupi i razredu

Tablica 2. Pozitivne strane tradicionalnog i inovativnog učenja (Danijela Kovačević)

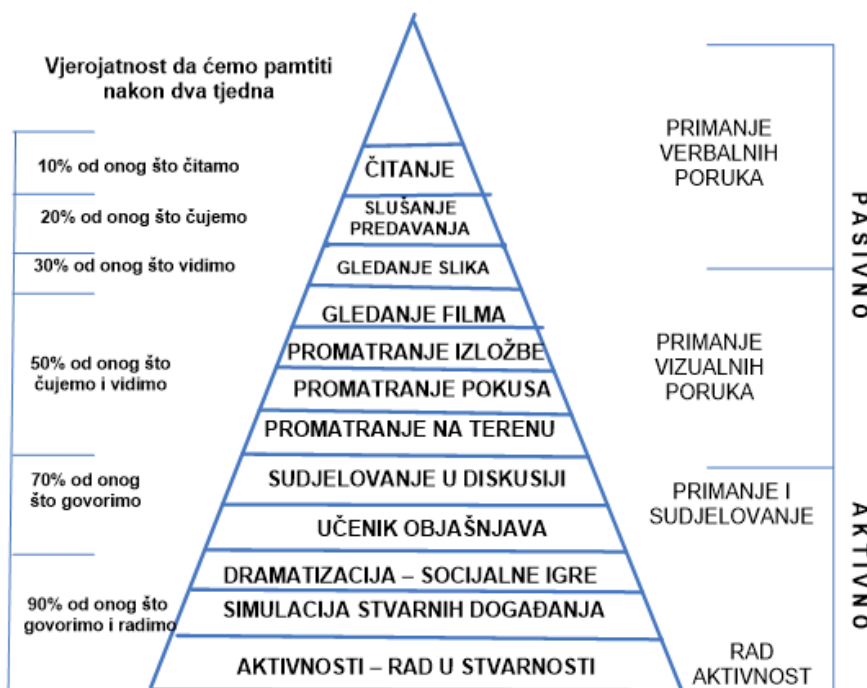
Negativne strane tradicionalnog i inovativnog oblika rada predstavljene u tablici 3. kako bi se što bolje vidjela usporedba.

NEGATIVNE STRANE	
TRADICIONALNO UČENJE	INOVATIVNO UČENJE
<ul style="list-style-type: none"> - pasivnost učenika - dosada na satu - manjak motivacije za rad - daroviti ispaštaju za više informacija 	<ul style="list-style-type: none"> - slabije se prepoznaje ako nekom učeniku nešto ne ide - pasivnost slabijih učenika - ako se radi timski samo određen dio učenika bi mogao sve samostalno odraditi, a svi bi pokupili zasluge

Tablica 3. Negativne strane tradicionalnog i inovativnog učenja (Danijela Kovačević)

5.1. SUVREMENE NASTAVNE STRATEGIJE

Važno je pitanje subjekta u nastavi prema kojemu se određuje primjena i tip nastavne strategije i metode. Njih treba primijeniti na kognitivno, afektivno i psihomotorno područje koje je važno za razvoj cjelokupne ljudske jedinice i ostvarenje njenog punog potencijala, Tradicionalna nastava usmjerena je uglavnom samo na kognitivno područje dok se ostala dva zanemaruju. Daleov stožac iskustva je polazište za izbor nastavnih metoda, didaktičkih strategija i nastavnih medija.

Slika 4. Daleov stožac iskustava (Milan Matijević., Izvor medijaja i didaktičkih strategija u svijetu Deleova stošca iskustva)

5.2. TEHNOLOGIJA U RAZREDNOJ NASTAVI

Informacijska tehnologija koristi se sve više u svakodnevnom životu pa je nužna njena primjena u nastavnom procesu. Uvođenjem e-obrazovanja poboljšava se poučavanje i učenje i razvijaju se navike cjeloživotnog učenja koje će učenike pratiti kroz daljnje školovanje, ali i na radnim mjestima.

Različita su stajališta o tome kada i u kojoj mjeri je potrebno uključiti tehnologiju u nastavu. Uporabom tehnologije u nastavi može se dodatno asocirati i motivirati učenike u učenju i s obzirom na to da ih koriste u svakodnevnom životu. Tako da u današnje vrijeme teško da se može izbjeći korištenje tehnologije u učenju. Bez obzira o kojem se nastavnom predmetu radi važno je korištenje interneta i ravoju kritičkogmišljenja učenika. Korištenje i pretraživanje interneta jedan je od najčešćih oblika korištenja tehnologije u nastavi.

Učitelji bi trebali prihvatiti nove tehnologije u nastavi i poticati njihovu uporabu. Samim time se i učenici pripremaju za život jer danas se malo toga može bez interneta i internetskog znanja. Kada govorimo o uporabi računala u nastavi valja spomenuti u e-Dnevnik koji učitelji svakodnevno koriste. Osim e-Dnevnika treba spomenuti i LMS poznat pod nazivom sustav za online učenje, a ono omogućuje planiranje, provođenje i vrednovanje učenja. U dosta razreda nalaze se i pametne ploče koje su povezane s računalom, a pomoću odgovarajućeg markera ili prsta učitelju je dozvoljeno pisati i projicirati sadržaj s računala.

5.3. ULOGA UČITELJA

Učitelj mora utvrditi osnovna pravila kako bi se stvorila radna atmosfera za grupu, osigurati pozitivno okruženje za učenje. U razgovoru s učenicima mora utvrditi individualne ciljeve učenja, pružiti svoje iskustvo i znanje kada se to od učitelja traži. Učitelj će u nastavnom procesu ukloniti barijere za učenje, pratiti vrijeme, razviti ključne kompetencije učenika postavljanjem otvornih pitanja, pružiti konstruktivnu povratnu informaciju.

Osnova uspješnog rada je planiranje i priprema nastavnog procesa. Važno je istraživanje vlastite nastave radi unapređivanja odgojno-obrazovnog procesa i stvaranja ugodnog i poticajnog ozračja za učenike i nastavnike. Svaki učitelj u svom radu treba pokazati i razvijati svoj integritet, osobnu snagu, profesionalizam i sposobnost upravljanja. Primjenom novih nastavnih metoda i e-obrazovanja nastavnik kao menadžer ima više uloga: organizator, planer, voditelj, suradnik, pomagač, koordinator, dijagnostičar, terapeut i evaluator. Za uspješan rad,

on mora biti osposobljen za nove načine rada, koristiti nove metode u nastavi, pokazati svoju kreativnost u učionici, ali i izvan nje. On mora razvijati osobnu profesionalnost kroz odgovorno usmjeravanje vlastitog profesionalnog razvoja u procesu cjeloživotnog učenja. Važan je timski rad (poučavanje) s drugim učiteljima/nastavnicima i stručnim suradnicima koji sudjeluju u odgojno-obrazovnom procesu s istim učenicima, kao i suradnja s roditeljima i drugim socijalnim partnerima. Potrebno je razvijati nova partnerstva s tvrtkama u zajednici.

„Suvremena škola je stvaralačka i suradnička zajednica stvorena po mjeri učenika, s ciljem poticanja samoaktualizacije, slobode izražavanja, fleksibilnosti i originalnosti.“ (Koludrović (2010); 1) Glavni cilj obrazovanja postao je naučiti učenike kako učiti, te im omogućiti stjecanje znanja. Učenike se osposobljava za kritičko razmišljanje i za samostalno rješavanje problema. Učenje se može održati na različite načine, a da su učeniku prihvatljive i samim time da se ne promjene ciljevi i zadaci obrazovanja. „Učitelj svojim ponašanjem, postupcima i očekivanjima može stvarati kvalitetne uvjete za optimalan razvoj učenikovih sposobnosti i umijeća, ali ih jednako tako svojim uvjerenjima, krutosti u prilagođavanju nepredviđenim situacijama, zatvorenosti pristupu novim metodama poučavanja, može obeshrabriti u pronalaženju novih, neobičnih i drukčijih ideja.“ (Koludrović (2010); 4)

Važna zadaća učitelja je stvaranje pozitivne klime, a stvaranjem pozitivne klime potiče individualnost u radu, a onda postepeno izgrađuje motivaciju, nezavisnost, samoutjecajnost. Kada je pozitivna klima u razredu učenik osjeća prihvaćenost i poštivanje. O učiteljevom pristupu također ovisi način na koji će učenici postavljati pitanja i sudjelovati u nastavi. Ako učitelj na ito koji način pokaže nezainteresiranost za ono što ga je učenik pitao može dovesti do toga da se smanji učenikova zainteresiranost, motivaci i znatiželja za rješavanjem problema.

Aktivno učenje je novi pristup u učenju, a vrlo bitno je da učitelj:

- Stvori pogodnu klimu
- Izgradi odnose i omogući komunikaciju
- Pripremi mnoge aktivnosti u radu

Za stvoriti povoljnu klimu zavisi i zrelost učenika, a i o osobinama učitelja. Postoji direktan i indirektan utjecaj učitelja na učenika. Pod direktnim utjecajem smatra se postavljanje pitanja

učenicima, a oni odgovaraju. Indirektan utjecaj povećava aktivnost i interes za rad. „Postoje mišljenja da je direktan način poučavanja prikladniji za niže razrede osnovne škole, a indirektan za starije razrede, srednje škole i fakultete.“ (Omerović i suradnici (2012); 6) Svaki učitelj će u svom radu primijeniti tehnike koje će omogućiti:

- obraćanje pažnje
- osigurati da svi učestvuju u radu
- koristiti indirektno poučavanje
- voditi računa o individualnoj odgovornosti svakog učenika
- kombinirati i direktno i indirektno poučavanje.

5.4. MOTIVACIJA – UVODNI DIO SATA

Uvodni dio sata uvijek je i motivacijski dio sata. U današnje vrijeme postoji puno aplikacija koje se mogu koristiti kako bi se učenici zainteresirali za ono što slijedi. Neki od primjera koji se mogu koristiti su:

1. PIXTON (<https://www.pixton.com/>):

To je jednostavan alat namijenjen izradi stripova s već unaprijed pripremljenim repozitorijem sadržaja. Korisnik se može prijaviti klasičnim putem unosom *e-mail* adrese i lozinke. S obzirom da su korisnici mlađi od 19 godina umjesto vlastite *e-mail* adrese unose adresu roditelja koji zatim povrđuju korisnički račun. Isto tako postoji besplatan oblik korisničkog računa i nekoliko oblika plaćenog korisničkog računa. Besplatan korisnički račun omogućava namještanje položaja likova prema unaprijed definiranim pozama, komentiranje i ocjenjivanje stripova, sudjelovanje u natjecanjima, preuređivanje drugih stripova (gdje je autor omogućio), neograničena izrada stripova.

Nakon prijave u sustav korisnik može odabrati između izrade stripa ili lika. Ppredložci koji su ponuđeni se dijele na “Comic Strip”, “Storyboard” i “Graphic Novel”. Nakon odabira predloška prikazuje se sučelje za odabir pozadine gdje je ponuđeno oko pedesetak tematskih kategorija pozadina. Kada korisnik odabere željenu pozadinu ponuđen mu je odabir broja likova u stripu, a odabir se dijeli na jednog, dva ili tri lika. Funkcionalnosti koje se omogućavaju u sučelju za izradu stripa su: dodavanje novog okvira, uređivanje ili dupliciranje postojećeg kao i brisanje postojećeg okvira. Klikom je na željeni lik moguće odabrati neku od unaprijed definiranih poza i izraza lica, promijeniti boju kože, zamijeniti lik s nekim drugim, promijeniti smijer gledanja lika ili ga izbrisati, a svakome je liku moguće dodati tekst u okvir za dijalog. Ova aplikacija je dobra za rad s djecom u hrvatskom jeziku ili im kroz šaljiv strip objasniti neku težu lekciju iz matematike i slično.

2. Za sat informatike jednostavan primjer je Scratch (<https://scratch.mit.edu/>). U tom programu učenici mogu samostalno izraditi kviz ili priču, zapravo što god požele. Učiteljica može izraditi pjesmu za glazbeni i slično. Mogu izraditi test za kolegu iz klupe da provjeri znanje. Scratch je programski jezik u kojemu djeca mogu programirati i dijeliti interaktivne medije: igre, priče, animacije. Isto tako uče kreativno razmišljati, surađivati i sustavno razmišljati. Mogu se kreirati vlastiti mediji, a mogu se pregledati već izrađene. Ono što je dosta bitno za kreiranje nije potrebna registracija, ali ima i ta opcija.

3. TESTMOZ (<https://testmoz.com/>)

To je besplatan alat za izradu kvizova, a ima mogućnost za probati alat prije izrade kvizova. Isto tako nije potrebna registracija niti za one koji izrađuju kviz, niti za one koji rješavaju. Tako da je moguće izraditi kviz za ponavljanje, za utvrđivanje gradiva i slično. Ima za mogućnost plaćanja godišnje pretplate za dodatne funkcije (neograničen broj pitanja, sučelje za pristup svim kvizovima, prikupljanje rezultata za neograničen broj sudionika), a osnovna neplaćena verzija ima mogućnost postavljanja do 50 pitanja po kvizu, neograničen broj sudionika, pamti rezultate prvih 100. Najbitnija je značajka osnovne varijante što korisnik mora pohraniti poveznicu na kviz kao te administratorske podatke i podatke za pristup u određenu tekstualnu datoteku jer bez tih podataka neće biti u mogućnosti pristupiti ili uređivati kviz. Prilikom izrade kviza potrebno unijeti naziv kviza i lozinku. Korisnik u kviz može unijeti četiri vrste pitanja: točno/netočno, višestruki odabir jedan točan odgovor, višestruki odabir više točnih odgovora i popunjavanje praznine.

4. SOCRATIVE (<https://www.socrative.com/>)

To je besplatan alat za izradu kviza i sličan je kahoot-u. Podijeljen na 2 sučelja: nastavnik i učenik, a sučelje za učenike je slično alatu za Kahoot i nije potrebna registracija. Učenici dobivaju lozinku za virtualnu sobu kojoj pristupaju preko preglednika ili mobilne aplikacije i zatim odgovaraju na postavljena pitanja. Sučelje za nastavnike također je dostupno putem web preglednika i mobilne aplikacije. Nastavnici se mogu registrirati klasičnim načinom ili Google korisničkim računom. S besplatnim korisničkim računom moguće je pokrenuti jednu javnu sobu za kvizove i ograničena je na maksimalno 50 učenika. U plaćenju verziji je moguće pokrenuti do 10 javnih ili privatnih soba i 150 učenika. Nastavnik nakon prijave ima uvid u svoju radnu površinu gdje može pokrenuti običan kviz ili kviz u obliku "Svemirske utrke" i izlazni upitnik. Mogu se postaviti brza pitanja (višestruki odabir, točno/netočno i kratak odgovor), a postavljanjem brzih pitanja nema unosa teksta već nastavnik usmeno izriče pitanje i učenicima zatim omogućava unos odgovora alatom.

5. KUBBU (<http://www.kubbu.com/>)

Ima mogućnost kreiranja besplatnog računa, ali je ograničen na 15 aktivnosti i 30 učeničkih računa. Mogućnost izrade nekoliko vrsta online kvizova u samo nekoliko klikova miša. Vrste kvizova koji se mogu izraditi u ovom alatu: spajanje parova(match), razvrstavanje u grupe (divide), različite vrste pitanja (slider), kviz sa miješanim vrstama pitanja (composer), križaljke. Ima mogućnost kriranja različitih vrste pitanja, jedan odgovor ili više ponuđenih odgovora. Isto

tako ima mogućnost kreiranja kviza sa miješanim vrstama pitanja, samostalno osmišljavanje vrsta pitanja (tačno/netočno, dopunjavanje, kratki odgovori...). Učitelj ima uvid u rezultate koje su postigli učenici, a ima i mogućnost ispisa kvizova.

Ovo su neki od načina kojima bi mogli poboljšati motivaciju i zainteresiranost kod učenika.

5.5. IGRAM SE, A UČIM

„Igra je jedna od osnovnih potreba čovjeka, a djeteta posebno.“ (Lekić i suradnici; 2007: 18)

Još jedan način na koji bi se moglo definirati igru, je ta, da je igra „svaka aktivnost koju dijete bira samo, a posljedica je uživanja i satisfakcije.“ (Klarin (2017); 5)

Dječije igre su spontane, a isto tako i u dječjoj dobi su vezane najčešće realnim uskuštvom. Igrajući tako razne igre djeca spoznaju svijet odraslih, iskušavaju razne ugodne i neugodne situacije i uče se životu. „Igrama ćemo nazvati samo one aktivnosti koje se odvijaju prema jasnim pravilima koja sudionici moraju prihvatiti i koje – najčešće, ali ne uvijek – imaju jasno istaknut cilj koji sudionici trebaju postići.“ (Lekić i suradnici; 2007: 18)

Ovo su neke od igara koje se mogu igrati s učenicima na satu, ali i učiti uz igru (Lekić i suradnici (2007); 19, 33, 34):

1. Pletemo mrežu – u ovoj igri koristi se klupko, a učenici stoje u krugu. Učitelj započinje igru tako da uzme klupko u ruku i uzme početak niti, te baci nekom od učenika klupko, dok u ruci još uvijek drži kraj niti. Učenik kada uhvati uzme dio niti i baca dalje sljedećem učeniku. Dok igraju igru učiteljica može učenicima postavljati pitanja. Na primjer kada nauče tablicu množenja, kada učenik uhvati klupko, učiteljica mu postavi jedan zadatak iz množenja.
2. Abecedna mješavina ili premetanje slova – za ovu igru učitelj izabere neku riječ i slova zapiše abecednim redom npr. riječ knjiga bi postala agiknj. Zadatak učenika je pogoditi o kojoj se riječi radi. Ovo je dobar primjer igre za učenike u prvom razredu kada tek uče slova i abecedu.
3. Priča od zadanih riječi – radi se o igri u kojoj učenici dobiju na papirima napisane riječi koje mogu koristiti za stvaranje priče. Prije početka dogovaraju se zajedno koje jemjesto i vrijeme radnje, koji će biti likovi. Igra se može igrati u skupini i samostalno da svaki učenik za sebe napiše priču.

Ovo su samo od nekih primjera kako bi se učenike moglo motivirati i zabaviti, a opet i da uče uz igru. To je još jedna prednost inovativnog načina rada gdje učenici mogu izraziti svoju kreativnost i svoju osobnost.

6. SURADNIČKO UČENJE

Suradničko učenje podrazumijeva timski rad učenika za rješavanje pojedinih problemskih zadataka. Suradničko učenje podrazumijeva razmjenu ideja između učenika, a time se povećava interes učenika, potiče se kreativno i kritičko razmišljanje i socijalizacija među učenicima. S obzirom da učenici aktivno uče jedni od drugih to povećava njihovo iskustvo i povećava motivaciju za radom. Učenici razvijaju odgovornost, a uspjeh grupe pridonosi većem samopouzdanju.

„Suradničko učenje temelji se na ideji da će učenici lakše otkriti, spoznati i razumjeti složene pojmove ako međusobno razgovaraju o onome što je predmet učenja.“ (Kadum-Bošnjak (2011); 2)

Uloga učitelja je usmjeriti učenike na rad, pri izradi zadataka uzima u obzir učeničke sposobnosti i njihove potrebe. Učitelj učenike raspoređuje u grupe ili u parove. Grupe kada se formiraju, u svakoj bi trebalo biti i vrlo uspješnih učenika, srednje uspješnih u manje uspješnih učenika. Samostalnim i suradničkim pristupima pronalaze rješenja za zadane probleme. Grupe se mogu formirati na različite načine. One mogu biti privremene, formiraju se za određenu vježbu, ali isto tako mogu biti formiranje trajno, pa tako učenici ostaju zajedno u skupini tjednima. Osim toga mogu biti formirane prema interesima, sklonostima, sposobnostima i željama učenika. Ovisno o tome što učitelj želi postići tako će i formirati grupe.

„Praćenje rada timova povećava pojedinačnu odgovornost učenika. Kako rad tima ovisi o uspjehu pojedinih članova, učenici vode računa o izvršavanju svojih zadataka i podržavaju ostale učenike kroz svoje uloge. Time se razvijaju i vještine surađivanja – pomaganje, provjeravanje izvršavanja zadatka, sažimanje rezultata rada, pohvala. Učenici se poučavaju kako kvalitetno pisati, efektivno slušati, te ohrabriti govorno sudjelovanje članova timova. Timovi pomažu jedni drugima u svladavanju gradiva naizmjeničnom prezentacijom rezultata pojedinih zadataka.“ (Vrcelj; 2015: 61)

Kako bi provođenje suradničkog učenja bilo uspješno važna je:

- kvaliteta interakcije
- program i poučavanje
- strukturiranje okruženja prema mjerama učenika
- proces stvaranja i promjene pravila
- uloga učitelja kao voditelja

„Svjedoci smo brzih promjena u društvu, ogromnog napretka znanosti i znanstvenih dostignuća, međutim, nastava je u školama ostala gotovo neizmijenjena, u velikoj je mjeri zastarjela,

odnosno tradicionalna. Jedan od načina modernizacije nastave je primjena suradničkog učenja.“
(Kadum-Bošnjak (2011); 6)

Pet je elemenata suradničkog učenja, a to su:

1. Pozitivna međuzavisnost
2. Izravna interakcija
3. Individualna i skupna odgovornost
4. Suradnička umijeća
5. Skupno procesiranje

Prema tih pet elemenata može se zaključiti da je prisutna stalna interakcija među učenicima, ali i između učenika i učitelja. Cilj je stjecanje znanja i iskustva, a kako bi izmjena učenja i informacija bila učinkovita potrebna je visoka motivacija i pozitivno ozračje, a time onda može doći do izražaja osobnosti svakog učenika. „Kako bi olakšao učiteljima, E. Jensen (2003) izložio je proces u deset koraka koji pruža jedinstveni plan za uspjeh suradničkog učenja pri obradi nastavnih sadržaja. Koraci koji su sastavnica toga procesa jesu (Kadum-Bošnjak (2011); 8):

1. Sadržaj –definirati cilj, postaviti zadatke, izazvati znatiželju kod učenika
2. Objašnjavanje zadataka
3. Sam „trenutak“ – provjera ako učenici imaju pitanja
4. Usmjeriti na suradnju
5. Započeti skupni rad
6. Skupne izjave
7. Učenici međusobno dijele školske i socijalne sposobnosti
8. Učitelj s učenicima dijeli školska i suradnička iskustva
9. Zaključni razgovor i završetak
10. Čestitati učenicima uz pljesak

7. AKTIVNO UČENJE

„Učenje je jedan on najvažnijih zadataka u životu: temelj je osobnog razvoja i radne budućnosti. To je kontinuirana aktivnost koja započinje u obitelji, razvija se u školi i na fakultetu, a zatim nastavlja tijekom cijelog života.“ (Ružić; 2013:131)

„Učenje kao i čitanje može biti aktivno i pasivno. U procesu aktivnog učenja učenik razmišlja o onome što čita i trudi se da što više zapamti“ (Omerivić i Džaferagić-Franca; 2011: 4)

Prema D. Đorđeviću (1984) uspješno učenje prolazi kroz nekoliko faza:

1. Prethodni pregled gradiva – pruža učeniku uvid u ono što će učiti
2. Postavljanje pitanja – gradivo se bolje razumije, lakše savladava i duže pamti
3. Čitanje gradiva – u procesu aktivnog čitanja tijelo je uspravljeno, odbacuje se nevažno, povećana je koncentracija pažnje, tražin se značenje napisanog, razmišlja o značenju, podvlači bitno i sl.
4. Slišavanje – ispitivanje samoga sebe, a ukoliko je gradivo teže s tom fazom se počinje kasnije
5. Završni pregled gradiva – završna faza u kojoj se ponavlja gradivo u cjelini

Kod aktivnog učenja veoma je bitan učitelj. „Njegova funkcija se mijenjala i prilagođavala potrebama suvremenog vremena. Pored toga što je odgajatelj, on je prenosio znanja, ocjenjivač znanja, suradnik i voditelj u nastavnom procesu, organizator i kreator tog procesa, planer i programer kognitivnih, afektivnih i psihomotornih aktivnosti učenika, istraživač i inovator u pronalaženju novih i efikasnijih puteva stjecanja znanja, vještina i navika, a sveviše je i dijagnostičar eventualnih neuspjeha i prognozer u ostvarivanju zamišljenih ciljeva.“ (Omerivić i Džaferagić-Franca; 2011: 5)

7.1. METODE I OBLICI AKTIVNOG PODUČAVANJA

U aktivnoj nastavi koriste se neke nužne forme mehaničkog, odnosno doslovnog učenja. Te forme su prema N. Suziću (1999.):

- neizbježno učenje napamet (tablica množenja, razni nizovi)
- učenje napamet s razumijevanjem
- učenje napamet bez razumijevanja

U oblike aktivnog učenja N. Suzić (1999.) ubraja:

- smisaono učenje
- verbalno, multimedijsko, praktično učenje
- receptivno učenje i učenje putem otkrića
- konvergentno i divergentno učenja

Metode poučavanja se temelje na teoretskim osnovama, a one uključuju različite procedure ili tehnike koje učitelj koristi za prenošenje znanja i lakši razvoj učeničkih vještina.

Metode aktivnog poučavanja su (Posavec, 2001):

1. Dijaloška metoda koja ima orijentacijski i motivacijski karakter. Tom metodom učenici se uvode u program, motiviraju za predsojeću aktivnost polazeći od cilja koji treba ostvariti
2. Istraživačka metoda koja podrazumijeva samostalno istraživanje, pronalaženje veza, samostalno dolaženje do novih rezultata
3. Učenje putem rješavanja problema
4. Metoda igre koja se često primjenjuje u nastavi, a tu do izražaja dolazi učenikova inteligencija, upornost i želja za pobjedom

7.2. NEKE METODE AKTIVNOG UČENJA

U svom radu Mirjana Posavec (2001) navodi neke metode aktivnog učenja, a to su:

1. metoda kreativnog pisanja (umne mape, tekst ...)
2. foto-govor (analiza oblika i boja, izražavanje dojmova, analiza sadržaja, tko sam ja od učenika na slici, što radim...),
3. meditativni oblici (fantazijska putovanja, zamišljanje tekstova, meditativni ples)
4. igra i igra po ulogama, bibliodrama (improvizacijske igre, pantomima, živa slika, kazalište)

5. projektno učenje putem istraživanja (npr. običaja - interview, internetom, enciklopedijama)
6. predodžba i imaginacija (Stavi se u poziciju...? Kako bi priča mogla teći dalje?; Koje se slike pojavljuju u mašti pri slušanju ove glazbe, čitanju ove pjesme?)
7. slušanje glazbe - meditativne, pjevati i svirati; ples i pokret uz glazbu;
8. promjena mjesta učenja npr. ekskurzija, posjet (u tri faze: faza pripreme, provedbe i vrednovanja)
9. kreativan rad - kolaž, glina, šibice za izradu imena, slova...

8. VREDNOVANJE

„Znanstvena grana koja je specijalizirana za proučavanje zakonitosti koje prate svako ocjenjivanje zove se dokimologija, a primijenjena na područje školskog ocjenjivanja ta se grana naziva školska dokimologija.“ (Matijević (2011); 2) Razlikujemo vanjsko i unutrašnje vrednovanje, vanjsko vrednovanje provode razne institucije koje rade za potrebe Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta. Unutrašnje vrednovanje je u školama, a provode ga učenici i učitelji u raznim aktivnostima. U Nacionalnom okvirnom kurikulumu stoji da se školske ocjene izriču brojkama i riječima, svakoj brojki pridružena je jedna ili dvije riječi (dovoljno – 2, dobro – 3, vrlo dobro – 4, izvrsno -5).

Na koji način izabrati ucjenu za učenika, učiteljice su se složile oko sljedećih opisa za pojedinu ocjenu (Matijević (2011); 6,7):

1. Ne izvršava zadatke, nezainteresiran je, ne piše domaće zadaće, nemaran, ne povezuje, ne razumije, neaktivan, ne rješava, neznanje i slično
2. Ne sudjeluje dovoljno, izvršava uz pomoć učitelja, nemaran odnos prema radu, poznaje samo osnove, mnogo griješi...
3. Usvaja i primjenjuje, samostalan ali nesiguran, razlikuje, sudjeluje, trudi se, pokazuje interes, usvaja sporo, potreban poticaj...
4. Vrlo aktivan na satu, samostalan, primjenjuje naučen, jako se trudi, piše domaće zadaće, zaključuje pravilno...

5. Izvrsno, odlično, samostalan, logički povezuje, kreativan, brz, kritičko razmišljanje, zalaže se, surađuje...

Dodatan prikaz kako ocjeniti učenika prema njegovom angažmanu, trudu i volji za radom prikazan je u tablici broj 4.

Broj	Opisni pridjev	Dodatni opisni pridjevi i druge riječi za konkretizaciju i objašnjenje
1	nedovoljan	ne zadovoljava dogovoreni minimum koji je učenicima i roditeljima prikazan na početku nastavne godine; nikakav napredak, ne prepoznaje se neki vidljiv rezultat učenja
2	dovoljan	zadovoljava minimum koji je svim učenicima poznat kao polazište za ocjenjivanje; kojega je dosta za ono koliko treba, dostatno; u dovoljnoj mjeri, koliko je potrebno, dosta
3	dobar	postigao dogovoreni standard odnosno postignuća za određeni nastavni predmet, koji je poželjnih osobina; koristan, valjan, pošten; čije osobine služe namjeni; dovoljno velik, prikladan; vrstan, valjan (npr. u sportu!); koji ima kvalitetu, povoljan, prihvatljiv
4	vrlo dobar	sve prethodno napisano uz „dobar“ uz dodavanje riječi „vrlo“ ili sljedećim riječima i sintagmama koje ističu postignuća označena ocjenom „dobar“: jako, u velikom intenzitetu, intenzivno, oštro, predano, izrazito, veoma, zadovoljan iznad očekivanja
5	odličan	izvrstan, poseban, vrhunski; sjajno, izvrsno, ističe se, zaslužuje posebnu pohvalu

Tablica 4. Pokušaj dodatne konkretizacije brojčanih ocjena opisnim pridjevima i drugim izrazima (Matijević (2011); 7)

Nastava je usmjerena prema jasno definiranom cilju, a taj cilj nije lako ostvariti. „Učitelju su potrebne česte i jasne povratne informacije kako bi što uspješnije rukovodio procesom razvijanja učenikove osobnosti. No, složenost djelovanja, veliki broj učenika u razredom odjelu, nerijetko s jednim ili dvojicom učenika s posebnim potrebama, širokost nastavnih sadržaja, prisutnost raznih izvanškolskih utjecaja i zahtjeva na učenike kao i niz drugih činitelja, ometaju uspješno komuniciranje između učitelja i učenika.“ (Kadum-Bošnjak (2007); 3)

Za prikupljanje informacija o učenikovu učenju i njegovim postignućima primjenjuju se pristupi vrednovanju koji se međusobno razlikuju s obzirom na svrhu primjene, interpretaciju i korištenje prikupljenim podacima. Razlikujemo tri osnovna pristupa: vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje i vrednovanje naučenog. (MZO; 2019: 21)

Vrednovanje za učenje i vrednovanje kao učenje služe za unaprjeđenje učenja i prilagođavanje i izvješćivanje o postignućima i napredovanju na kraju određenog odgojno-obrazovnog razdoblja u odnosu na kurikulumom definirane ishode. U vrednovanju naučenog razlikujemo tri oblika vrednovanja, ovisno o tome tko osmišlja, planira i provodi vrednovanje: unutarnje, hibridno i vanjsko vrednovanje. (MZO; 2019: 21)

Svako vrednovanje učeničkih postignuća i napredovanja, neovisno o korištenom pristupu i metodama, treba zadovoljavati određena načela kako bi bilo kvalitetno osmišljeno i provedeno. Iako se kvaliteta određenog vrednovanja može procijeniti jedino s obzirom na specifičnu svrhu za koju se to vrednovanje upotrebljava, ključna načela kvalitetnog vrednovanja uključuju sljedeće:

1. Pouzdanost
2. Valjanost
3. Pravednost
4. Jasnoću
5. Poticajnost
6. Praktičnost i ekonomičnost
7. Pozitivan utjecaj (MZO; 2019: 22)

9. ALTERNATIVNE ŠKOLE – učimo na „drugačiji“ način

U prvoj polovici 20. st značajno je to da su bili brojni pokušaji utemeljenja novog školskog sustava. Pokušaji su to da se stara shema pretvori u fleksibilnije oblike rada koje bi pratile značajnije promjene iz autoritativnih u mogućnost iskazivanja osobnosti u školama. Tako alternativne škole imaju raznolik sustav pedagoških ideja u izobrazbi i odgoju djece. Alternativne škole se zalažu za prirodnije škole učenja, gdje će se učenici uz učenje i družiti, stvarati prijateljstva, biti kreativniji, samostalniji i gdje će moći pokazati svoju vlastitu

osobnost. Svaka od alternativnih škola ima poseban pedagoški pristup u odgoju i obrazovanju koje provode u svom radu.

„Kao posebne varijante radne škole smatraju se svi didaktički koncepti koji naglašavaju samostalne aktivnosti učenika. Većina tih pokušaja održala su se do danas i utemeljila kao model alternativnih slobodnih škola“ (N. Jagrović; 2007: 2)

Tako su Maria Montessori talijanska liječnica, Rudolf Steiner austrijski filozof i Celestine Freinet francuski učitelj, radeći i tragajući i promišljajući o novoj školi došli do originalnih pedagoških koncepcija i didaktičkih scenarija u organizaciji učenja i nastave.

9.1. MONTESSORI

Maria Montessori je 1896. godine proglašena prvom liječnicom u Italiji. Uz medicinu, studirala je antropologiju, filozofiju i psihologiju te su joj znanja iz tih područja pomogla u razvoju njene odgojne metode. Osnivanjem Dječje kuće (*Casa dei Bambini*) 1907. godine, uspostavlja temelj Montessori pedagogije.

Montessori pedagogija je znanstveno utemeljen način podučavanja čije je temeljno načelo emancipiranje djeteta kroz usmjeravanje njegove pažnje na proces samostalnog donošenja odluka. Bazira se na individualnom pristupu svakom djetetu te nije ograničeno vremenom unutar kojeg ono mora usvojiti određena znanja.

„Sustav koji je razvila blizak je načelima radne škole i pedocentizmu kako ga je zagovarala Ellen Key, a svoje učenje oslanja na teorije S Freuda, oca psihoanalize, koji je uočio da mnoge teškoće odraslih proistječu iz stila života i problema u djetinjstvu.“ (N. Jagrović (2007); 3)

Ona svoj koncept odgoja zasniva na antropologiji i spoznajama o razvojnim fazama dječje osjetljivosti koje se izmjenjuju u šestogodišnjim razdobljima.

„Za zadovoljenje razvojnih faza postoje dvije ključne komponente Montessori metode, a to su: okolina, koja uključuje didaktičke materijale i vježbe, te učitelji koji tu okolinu pripremaju za rad.“ (N. Jagrović (2007); 3)

Montessori pedagogija temelji se na tome da odgojitelj usmjerava djecu prema samostalnom rješavanju postavljenog problema. Djecu se ne pohvaljuje jer se želi potaknuti zadovoljstvo onime što su sami postigli. U Montessori školama mlađa i starija djeca rade zajedno, a tim se želi

potaknuti razvoj empatije kod starijih i osamostaljenja kod mlađih. Za cilj je postavljeno jačanje djetetovog samopouzdanja i izgradnje njegove samostalnosti.

Maria Montessori razlikuje nekoliko faza osjetljivosti prilikom djetetovog razvoja:

- osjetljivost za red
- osjetljivost za jezik
- osjetljivost za kretanje
- osjetljivost za društveno ponašanje
- osjetljivost za male premete

„Rad u školi podijeljen je u dva veća bloka: slobodni rad i zajednička razredna nastava. U bloku za slobodni rad odvija se ili individualni rad ili rad u parovima s različitim didaktičkim materijalima, a zajedničku razrednu nastavu vodi i organizira učitelj. U vremenu razredne nastave organiziraju se sportske i glazbene aktivnosti, posjeti muzeju ili izleti te religijska nastava.“ (N. Jagrović; 2007: 5)

Za motivaciju M. Montessori izjavljuje kako je vrlo važna u radu jer je usko povezana sa zadržavanjem pažnje učenika na pojedinim zadacima. Što se tiče slobodnog rada ističe kako je od velike važnosti okolina u kojoj se učenik nalazi, učitelj, radna atmosfera koja mora biti oslobođena buke, agresivnosti i konkurencije.

Struktura razreda u Montessori školama se znatno razlikuje, naime M. Montessori ima tri modela razreda, a to su razredi s jednim godištem, razredi s dva godišta i sa četiri godišta. Posebnu prednost davala je razredima s tri godišta jer je veća heterogenost u skupinama i time je i veća živahnost u razredu. U takvim grupama učenici si međusobno pomažu i tako uče jedni od drugih.

„U Montessori školama učionica je posebno uređena sredina za rad, učenje i zadovoljenje razvojnih potreba djece. Montessori materijali imaju svoju odgojnu vrijednost koja se očituje u vježbanju strpljenja, čekanju i međusobnog poštivanja.“ (N. Jagrović; 2007: 8)

Što se tiče rasporeda stolica i stolova, slobodno su raspoređeni po prostoru. U učionici su posebno postavljeni kutevi za čitanje, pisanje, matematiku, modeliranje, slikanje, hobi, a imaju i posebno postavljene fotelje i tepisi za razgovor u krugu. U učionici se nalaze i otvoreni ormari u kojima se nalaze materijali za samostalan rad djece, a to su kutije sa zadacima, igre za matematiku, slovarice, vježbenice i slično. Osim toga učionice su ukrašene biljkama i učeničkim radovima i crtežima.

1934. godine otvorena je prva Montessori ustanova odnosno vrtić, a 2003. godine osnovana je prva Montessori škola u Zagrebu. U Hrvatskoj danas postoji sedam Montessori vrtića i više od petnaest Montessori skupina koje rade po posebnom programu unutar vrtića.

9.2. WALDORFSKA ŠKOLA

Waldorfsku pedagogiju utemeljio je Rudolf Steiner austrijski znanstvenik i reformator mnogih područja modernog života. Prva waldorfska škola utemeljena je 1919 godine u Stuttgartu. Waldorfska pedagogija se temelji na antropozofskom duhovnom pogledu na svijet. Antropozofija je znanost o tijelu, duši i duhu i svijetu.

„Steiner pridaje osobito značenje prvim trima sedmogodišnjim razdobljima tijekom kojih se odvija odgoj, a ponajviše prvom razdoblju prije škole. On govori o „tri rođenja“: fizičkom rođenju na početku prvog razdoblja, o rođenju životnih snaga tijekom izmjene zuba i o astralnom rođenju koje počinje pubertetom. U prvom razdoblju odgoj se temelji na uzoru i oponašanju; u drugom je potreban autoritet koji se voli da bi dijete moglo razviti dobre navike i životni ritam, a u trećem mladi čovjek, postizanjem spolne zrelosti, doseže onu zrelost koja mu omogućuje donošenje odluka, razvijanje samostalnog mišljenja i konačno oslobađanje. Glavna karakteristika antropozofske pedagogije jest da se u izboru određenih metoda orijentira na stupanj razvoja djetetove svijesti. Zatim se pita koje će sposobnosti ili podobnosti odgovarati točno određenom godištu djeteta i kako će na to pedagogija odgovoriti“ (N. Jagrović (2007); 4) Bitno obilježje Waldorfske škole je u tome da je orijentacija na umjetnosti i radnom odgoju, nastava se izvodi u epohama, od početka školovanja uče se strani jezici. Steiner je učenicima i učiteljima omogućio da određene sadržaje proučavaju kontinuirano u bloku sati koji traje 100 minuta. To je za početak radnog dana, drugi blok sati posvećen je učenju jezika ili matematike, treći blok je za upoznavanje religije ili umjetnosti, a četvrti blok umjetničkim aktivnostima. U Injegovim školama njeguje se cjelodnevna nastava, a veliku pozornost pridaje tektrovima za čitanje i pripovjedanju.

Trajanje Waldorfske škole je dvanaest godina, odnosno 8 + 4, a razredi se ne ponavljaju i nema brojčanog ocjenjivanja. U školu se upisuje s navršениh sedam godina.

Što se tiče Waldorfskih škola imaju vrlo malo knjiga i programi po kojima se radi nisu napravljeni jer smatra da čovjek uči cijelim tijelom i svim svojim osjetilima. Učenici uče kroz realni svijet, tako da računaju s kestenima, slova razvijaju kroz konkretne slike, plješču i govore.

Pozornost se daje pamćenju, na umjetnički način oblikuje se nastava, nema pisanja, te tako nastaju sadržaji kojima se dijete samostalno i intenzivno bavi.

„U waldorfskim školama jedan nastavnik (razrednik) poučava djecu prvih osam školskih godina svim osnovnim predmetima. Time se stvara prisan odnos prema učitelju i atmosfera puna povjerenja, a učitelj dobro upoznaje djecu, razvija njihov čuvstveni život i nalazi načine individualno primjerenog poticanja i usmjeravanja učenika.“ (N. Jagrović; 2007: 9)

Za kraj školske godine učitelj piše detaljnije izvještaje o učeniku, o tome što je i kako radio.

9.3. FREINETOVA ŠKOLA

Freinetova teorija se teži na pet bitnih elemenata:

- razredna samouprava u obliku suradnje
- samostalnost u radu i učenju
- suradnja učenika u razredu
- učenje otkrivanjem u poticajnoj okolini
- „slobodniji izraz“ djece u širem značenju. (N. Jagrović; 2007: 4)

„Cilj odgoja, za Freineta, upućuje na osiguravanje mogućnosti da se svako dijete optimalno razvija u okviru jedne zajednice kojoj će služiti i koja će mu pomoći u razvitku. Škola treba biti okrenuta djetetu kao članu zajednice, a ne državi. Ona treba omogućiti zadovoljavanje osnovnih djetetovih potreba u određenoj fazi razvoja.“ (Matijević, 2001: 26)

Važno je da formalnu disciplinu zamjeni radna, a isto tako je važno da nema pasivnog učenja nego se stječe knjiško znanje. Važno je da se učenika osposobi za samostalno učenje. Važno je da se djecunauči samostalnosti u organiziranju, učenju izražavanju. U Freinetovoj pedagogiji važna su organizacijska sredstva:

- razredni savjet
- razredni sastanak
- razgovor
- zidne novine ili kutija za pismene kritike
- odgovornost
- tiskara u školi
- razredne novine
- dopisivanje

- istraživanja
- učenička samouprava
- samostalno vođena razredna knjižnica
- sloboda u umjetničkom izražavanju

Učenici često rade na zajedničkim projektima. Te projekte često rade u skupinama, a ponekada se projekt radi s cijelim razredom. Kod takvog načina rada točno se zna tko i što radi. Sve što se radi, radi se prema interesima djece.

Učionice su opremljene da zadovolje potrebe djeteta za radom, igrom i učenjem. U Freinetovim školama mjesta za frontalni rad nema, pa tako i nema postavljenog rasporeda stolova za takav način rada. Sve je opremljeno za raznovrsne aktivnosti prema potrebama i učenika, a i učitelja. Učitelj nema propisan način rada već ga samostalno izrađuje, ali tek nakon što upozna učenike. Bitno je da se i za učitelje i za učenike traži više slobode u biranju sadržaja, opsega i dubine učenja.

Što se tiče ocjenjivanja ono se vrši u obliku samoocjenjivanja učenika, a postoje i ocjene za suradnju u timskom radu. Svo ocjenjivanje provodi se u suradnju učitelja, roditelja i učenika.

10. NEKOLIKO NAČINA NA KOJE SE UČENJE PROMJENILO ZADNJIH GODINA

1. Učitelji vode svugdje

Iako su učitelji uvijek vodili, u povijesti su uvijek pokazivali vodstvo unutar učionice, a i u školama. U novije vrijeme učitelji vode kroz učiteljsko preduzetništvo stvarajući i dijeleći materijale i ideje na društvenim mrežama, te se izravno povezujući s učenicima na nebrojene načine.

2. Mediji su dizajnirani za umnožavanje i dijeljenja

Digitalni uređaji su sve promjenili. Oni promiču personalizaciju, nude izravan pristup svemu, interaktivni su i mobilni.

3. Aplikacije

Mnogi učitelji su odustali od aplikacija ili su preusmjerili njihovu korist u nešto drugo.

4. Mobilnost je bitna

Mobilnost je novi standard. Informacije, komunikacija, pretraga, kupnja, identitet dakle mobilnost je bitna u suvremenom svijetu.

5. Učenici i učitelji su uvijek povezani

Od učitelja se očekuje da uče, planiraju, objavljuju, dijele i beskrajno surađuju s drugim učiteljima, a isto tako podržavaju učenike da to čine sa svojim vršnjacima.

6. Digitalne igre

Digitalne igre su zapravo korisne za učenje. To je na primjer jedan od najboljih načina za pregled sadržaja, za ponavljanje i provjeravanje s učenicima.

7. Informacije imaju svugdje

Umjesto objašnjavanja dopustiti učenicima da pristupe internetu i samostalno pronađu informacije.

8. Podaci

Podaci su vidljiviji, na primjer podaci o postignućima učenika. Pregledniji su i organiziraniji nego što su nekada bili. (Heick (2021): <https://www.teachthought.com/the-future-of-learning/7-ways-teaching-has-changed/>)

11. ISTRAŽIVANJE

11.1. SUDIONICI ISTRAŽIVANJA

U istraživanju je sudjelovalo 8 učitelja koji imaju različit radni staž u školi, različite mogućnosti za rad. Učitelji koji su sudjelovali u istraživanju su iz različitih škola, osim toga 6 učitelja je iz razredne nastave, a 2 učitelja su iz predmetne nastave.

11.2. METODOLOGIJA ISTRAŽIVANJA

U ovom istraživanju podatci su prikupljeni kratkim intervjuom s 8 učiteljica. Intervju je poseban oblik komunikacije između dvije ili više osoba. (Jozić i suradnici; 2006: 1)

Intervju se sastojao od 9 pitanja na koje su učiteljice odgovarale o načinu rada u školi. Intervju je anonimna, dakle bio je najbitniji radni staž svake učiteljice radi ispitivanja koliko se rad u školi promjenio s obzirom na to da tehnologija i općenito škole napreduju svakim danom u odnosu na ono što je prije bilo moguće.

11.3. ODGOVORI NA PITANJA INTERVJUA

ISPITANIK 1.

1. Radni staž

6 godina

2. Što je po vama tradicionalno, a što inovativno?

Tradicionalno je održavati nastavu isključivo koristeći frontalni oblik rada, ne koristeći se nastavnim materijalima te podučavati djecu samo s pomoću udžbenika i bilježnice.

Inovativna nastava podrazumijeva oblik nastave u kojem se koriste i drugi nastavni materijali, nastava u kojoj se od učenika traži da sami dođu do rješenja a ne da sve dobiju na gotovo iz udžbenika. Inovativan učitelj koristi predmete iz svakodnevnog života kako bi učenicima približio gradivo koje obrađuju.

3. Koji način više koristite?

Trudim se više koristiti inovativni oblik nastave jer je nastava zanimljivija i učenici puno brže i bolje nauče. S tradicionalnim oblikom učenja možda imamo manje pripreme, ali je veća mogućnost da će učenici zaboraviti što su naučili.

4. Koristite li tehnologiju? Koliko? Kako?

Svakodnevno, pogotovo za uvodni dio sata. Često koristim aplikacije poput Geogebra te se koristim materijalima s edutorija.

5. Koliko često i za koje gradivo nemate stalnu interakciju u radu s učenicima?

To je vrlo rijetko jer učenici neprestano vole tražiti potvrdu za svoj rad. Obično kod rješavanja zadataka npr. u matematici učenike pustim da sami riješe neke zadatke iako ih nismo još obradili kako bih uvidjela koliko razmišljaju.

6. Koristite li rad u grupi ili rad u paru? Zašto da? Zašto ne? Koliko često? Ovisi li o gradivu?

Češće koristim rad u paru jer je jednostavnije budući da radim u velikim razredima. Taj oblik rada koristim pri sistematizaciji nekog gradiva i kao oblik vršnjačkog vrednovanja.

7. U kojim predmetima preferirate tradicionalni način rada, a u kojim inovativni?

Tradicionalni oblik rada preferiram u matematici i tzk-u, dok inovativni oblik rada koristim više u drugim predmetima pogotovo u motivacijskom dijelu sata.

8. „Prenosite li“ svo gradivo učenicima ili dajete istraživačke zadatke? (samostalno istražiti neku lekciju koju ćete ili ste radili)

Vrlo često zadam učenicima da sami obrade lekciju ili dio lekcije te da istraže nešto iz svakodnevnog života vezanu uz nastavno gradivo.

9. Na koji način vrednujete učenike? Samoprocjenjivanje?

Više volim vršnjačko vrednovanje, gdje cijeli razred ima priliku ocijeniti i sebe i svakog pojedinog učenika.

ISPITANIK 2.

1. Radni staž

4 godine

2. Što je po vama tradicionalno, a što inovativno?

Tradicionalan način rada je po meni predavanje kada učitelj priča, učenici sjede i postavljaju pitanja. Osim toga, piše se na školsku ploču bez uporabe IKT opreme. Pisane provjere se pišu najavljeni i to je način kojim se vrednuje znanje učenika. Inovativno je korištenje tehnologije, rad u grupi, u paru, učenikovo izlaganje, formativno vrednovanje...

3. Koji način više koristite?

Kombiniram oba načina, ovisno o mogućnostima i izgledu učionice. Možda više koristim tradicionalan oblik.

4. Koristite li tehnologiju? Koliko? Kako?

Koristim kada sam u mogućnosti. Primjerice, radim prazne prezentacije. Osim toga, učenici pišu kratke online testove, a mogu se i javiti putem platforme za e-učenje.

5. Koliko često i za koje gradivo nemate stalnu interakciju u radu s učenicima?

Uvijek imam stalnu interakciju u radu s učenicima jer je to način da dobijem povratnu informaciju od učenika jesu li i koliko shvatili gradivo koje obrađujemo.

6. Koristite li rad u grupi ili rad u paru? Zašto da? Zašto ne? Koliko često? Ovisi li o gradivu?

Koristim i rad u grupi i rad u paru jer je to način da se učenici potrude razmišljati samostalno, a opet uz pomoć svojih prijatelja iz razreda. Najviše takve načine rada koristim za nekakvu vježbu u matematici, ali znam i za obradu novog gradiva. Takav oblik rada ipak ne koristim previše često. Naravno, ovisi o gradivu.

7. U kojim predmetima preferirate tradicionalni način rada, a u kojim inovativni?

Ovdje nešto izmisli

8. „Prenosite li“ svo gradivo učenicima ili dajete istraživačke zadatke? (samostalno istražiti neku lekciju koju ćete ili ste radili)

Ponekad dajem istraživačke zadatke, ovisi naravno o gradivu.

9. Na koji način vrednujete učenike? Samoprocjenjivanje?

Na kraju nastavnog sata znam upitati učenike tko smatra da je shvatio obrađeno gradivo.

Što se tiče vrednovanja, pratim njihove izlaske na ploču i aktivnost u nastavi. Naravno, najviše se vrednovanje vidi kod kratkih i normalnih pisanih provjera znanja.

ISPITANIK 3.

1. Radni staž.

17

2. Što je po vama tradicionalno, a što inovativno?

Tradicionalno je predavati, učiti napamet i ispitivati Inovativno je istraživanje i praćenje uspjeha

3. Koji način više koristite?

Oba načina koristim jednako

4. Koristite li tehnologiju? Koliko? Kako?

Da, često, kvizovi, igrice, prezentacije...

5. Koliko često i za koje gradivo nemate stalnu interakciju u radu s učenicima?

Rijetko, pjesmice na pamet, tablica množenja i dijeljenja

6. Koristite li rad u grupi ili rad u paru? Zašto da? Zašto ne? Koliko često? Ovisi li o gradivu?

Da, jer potiče slabije da se aktiviraju u radu na satu. Često, ali isto tako ovisi o gradivu.

7. U kojim predmetima preferirate tradicionalni način rada, a u kojim inovativni?

Matematika i hrvatski tradicionalni , ali rijetko

Ostalo inovativno

8. „Prenosite li“ svo gradivo učenicima ili dajete istraživačke zadatke? (samostalno istražiti neku lekciju koju ćete ili ste radili)

Ne prenosim sve zadajem i samostalne zadatke

9. Na koji način vrednujete učenike? Samoprocjenjivanje?

Javnom analizom i samoprocijenom.

ISPITANIK 4.

1. Radni staž:

34 godine

2. Što je po vama tradicionalno, a što inovativno?

Tradicionalno učenje je predavačko, frontalno (mnoštvo činjenica), a inovativno učenje je suradničko, aktivno učenje uz pravilno korištenje tehnologije i različitih pomagala, tj. nastava usmjerena na učenika.

3. Koji način više koristite?

U nastavi koristim što je moguće više aktivno i suradničko učenje.

4. Koristite li tehnologiju? Koliko? Kako?

Tehnologiju koristim često u svrhu pronalaženja informacija, prezentiranja, kvizova, online platformi za učenje...Zbog novonastale situacije sa Covidom koristila sam tehnologiju na način da uključim dijete koje je u samoizolaciji direktno u proces nastave sa ostalim učenicima.

5. Koliko često i za koje gradivo nemate stalnu interakciju u radu s učenicima?

Stalnu interakciju nemam kada zadam tihi rad i učenici moraju samostalno pronaći zadano u tekstu ili kada trebaju samostalno napisati doživljaj, osvrt i slično. U radu se stalno izmjenjuju interaktivni i tradicionalni rad.

6. Koristite li rad u grupi ili rad u paru? Zašto da? Zašto ne? Koliko često? Ovisi li o gradivu?

Često koristim i rad u paru i u grupi zato jer zahtjeva od učenika aktivno uključivanje, dinamičnije je i zanimljivije, potiče socijalizaciju i suradničko učenje. Naravno da to ovisi i o gradivu.

7. U kojim predmetima preferirate tradicionalni način rada, a u kojim inovativni?

U svim predmetima koristim i jedan i drugi način rada.

8. „Prenosite li“ svo gradivo učenicima ili dajete istraživačke zadatke? (samostalno istražiti neku lekciju koju ćete ili ste radili)

U nižim razredima istraživačke zadatke više koristim u trećem i četvrtom razredu nego u prvom i drugom.

9. Na koji način vrednujete učenike? Samoprocjenjivanje?

Učenike vrednujem prema kriterijima vrednovanja koje smo zajednički razradili i dogovorili na Aktivu RN. Samoprocjenjivanje koristim vrlo često i učenici točno znaju argumentirano obrazložiti što je bilo dobro, točno i potpuno, a što nije, u usmenom ili pismenom provjeravanju znanja.

ISPITANIK 5.

1. Radni staž

14godina

2. Što je po vama tradicionalno, a što inovativno?

Tradicionalni predavači koji imaju frontalni rad, a inovativno različiti mediji

3. Koji način više koristite?

Kombinirano

4. Koristite li tehnologiju? Koliko? Kako?

Koristim većinom kod uvježbavanja i ponavljanja

5. Koliko često i za koje gradivo nemate stalnu interakciju u radu s učenicima?

Stalno imam interakciju, a jedino bi u nastavi PID mogla biti smanjena

6. Koristite li rad u grupi ili rad u paru? Zašto da? Zašto ne? Koliko često? Ovisi li o gradivu?

Koristim kod vježbanja i ponavljanja kako bi promjenili način rada, kako bi učenici surađivali i kako bi im bilo zanimljivije

7. U kojim predmetima preferirate tradicionalni način rada, a kojim inovativni?

Tradicionalni za HJ, inovativni za PID

8. „Prenosite li“ svo gradivo učenicima ili dajete istraživačke zadatke? (samostalno istražiti neku lekciju koju ćete ili ste radili)

U nižim razredima prenosim, a u 3. i 4. istražuju

9. Na koji način vrednujete učenike? Samoprocjenjivanje?

U 1. i 2. ja ocjenjujem, a u 3. i 4. uz njihovu samoprocjenu ja dajem konačnu ocjenu

ISPITANIK 6.

1. Radni staž
15 godina
2. Što je po vama tradicionalno, a što inovativno?
Tradicionalno predavački tip nastave
Inovativno istraživanje, učenje kroz igru, digitalizacija u nastavi
3. Koji način više koristite?
Više inovativno
4. Koristite li tehnologiju? Koliko? Kako?
Da svakodnevno, prezentacije, igre, kvizove
5. Koliko često i za koje gradivo nemate stalnu interakciju u radu s učenicima?
Rijetko. Gradivo koje trebaju učiti napamet: pjesmice, zbrajanje i oduzimanje do 20, tablica množenja i dijeljenja
6. Koristite li rad u grupi ili rad u paru? Zašto da? Zašto ne? Koliko često? Ovisi li o gradivu?
Koristim često. Djeluje motivirajuće na slabije učenike, a isto tako ovisi i o gradivu.
7. U kojim predmetima preferirate tradicionalni način rada, a kojim inovativni?
U prirodi inovativno, a ostalo kombinirano
8. „Prenosite li“ svo gradivo učenicima ili dajete istraživačke zadatke? (samostalno istražiti neku lekciju koju ćete ili ste radili)
Dajem istraživačke zadatke
9. Na koji način vredujete učenike? Samoprocjenjivanje?
Javna ocjena usmeno i pismeno, samovrednovanje i međuvršnjačko vrednovanje

ISPITANIK 7.

1. Radni staž

29 godina

2. Što je po vama tradicionalno, a što inovativno?

Tradicionalne metode i oblici rada

Inovativne metode i oblici rada, tehnologija

3. Koji način više koristite?

Kombiniram oba načina rada

4. Koristite li tehnologiju? Koliko? Kako?

Da. Skoro svakodnevno u nastavnom radu s učenicima. Svakodnevno u pripremanju za nastavu.

5. Koliko često i za koje gradivo nemate stalnu interakciju u radu s učenicima?

Imam stalno interakciju s učenicima.

6. Koristite li rad u grupi ili rad u paru? Zašto da? Zašto ne? Koliko često? Ovisi li o gradivu?

Koristim oba načina rada. Poželjno je zbog usvajanja znanja, a i razvoja socijalnih vještina. Ovisi o gradivu. Koristim grupni rad jednom tjedno, a u paru više puta tjedno.

7. U kojim predmetima preferirate tradicionalni način rada, a kojim inovativni?

Kombiniram oba načina neovisno o nastavnim predmetima.

8. „Prenosite li“ svo gradivo učenicima ili dajete istraživačke zadatke? (samostalno istražiti neku lekciju koju ćete ili ste radili)

Prenosim gradivo, ali se i polako trudim uvoditi učenike u istraživačke zadatke. Trenutno vodim prvi razred pa još ne prakticiramo istraživačke zadatke. Oni dolaze u višim razredima.

9. Na koji način vredujete učenike? Samoprocjenjivanje?

Vrednujem ih na tri načina: vrednovanje za učenje, kao učenje i vrednovanje naučenog.

ISPITANIK 8.

1. Radni staž
20 godina
2. Što je po vama tradicionalno, a što inovativno?
Tradicionalno bez tehnologije
Inovativno tehnologija
3. Koji način više koristite?
Kombinirano
4. Koristite li tehnologiju? Koliko? Kako?
Koristim tehnologiju u svakodnevnom radu
5. Koliko često i za koje gradivo nemate stalnu interakciju u radu s učenicima?
Rijetko kada nemam stalnu interakciju s učenicima. Trudim se imati stalnu interakciju.
6. Koristite li rad u grupi ili rad u paru? Zašto da? Zašto ne? Koliko često? Ovisi li o gradivu?
Koristim oba rada ovisno o gradivu
7. U kojim predmetima preferirate tradicionalni način rada, a kojim inovativni?
Koristim kombinirano u svim predmetima
8. „Prenosite li“ svo gradivo učenicima ili dajete istraživačke zadatke? (samostalno istražiti neku lekciju koju ćete ili ste radili)
Ne prenosim svo gradivo, dajem i istraživačke zadatke.
9. Na koji način vredujete učenike? Samoprocjenjivanje?
U 1 razredu ocjenjujem ja, a kasnije uz njihovu samoprocjenu dajem ocjenu

11.5. ZAKLJUČAK ISTRAŽIVANJA

U istraživanju je sudjelovalo 8 ispitanika iz različitih škola i iz različitih područja. Izabrano je njih 8 učitelja radi usporedbe koliko znači je li škola na selu ili u gradu, htjelo se istražiti koliko koja učiteljica ima mogućnosti za održati nastavu kakvu želi. Iz razgovora s učiteljicama došli smo do zaključka da puno znači gdje predaješ, koje su mogućnosti škole jer neke škole nisu u mogućnosti priuštiti učenicima računala iako živimo u 21 stoljeću. Učiteljice se jako trude pružiti učenicima sve, ali jako je teško ako nemaju mogućnosti. Učiteljice iz gradova imaju više za ponuditi učenicima jer imaju i opremljenije učionice s novijom opremom, dok učiteljice sa sela imaju zastarjelu opremu odnosno tehnologiju za koju treba dosta vremena i da se pokrene. Osim tehnologije jako je bitno o kojemu gradivu je riječ i kojem predmetu. Iz razgovora sam shvatila da je najlakše i da najviše pripremaju inovativne sadržaje u području Prirode i društva, dok za matematiku je teže osim ako se radi o ponavljanju ili uvježbavanju. Učiteljice svakodnevno koriste tehnologiju u nastavi i daju učenicima zadatke za istraživanje. Kada se radi o učenicima prvih i drugih razreda većinom učiteljice odrađuju samostalno sve, nema istraživačkih zadataka, ali u višim razredima učenici imaju priliku za istraživanje. Kada je riječ o ocjenjivanju u nižim razredima učiteljice samostalno ocjenjuju učenike, a u višim razredima dopuštaju učenicima da komentiraju i da zajedno odluče o pravednoj ocjeni za svakog učenika. Na kraju sam pitala učiteljice koliko im treba za pripremu za nastavu. Odgovori su bili isti, ako se radi o klasičnoj nastavi onda i nije velika priprema jer već godinama to rade, ali kada žele nešto inovativno onda im treba nekoliko sati da bi učenici, a i one same bili zadovoljnije. Dakle bitno je gradivo, predmet, koliki pristup imaju tehnologiji, uzrast učenika.

12. ZAKLJUČAK

Učenje se definira na više načina kroz različite literature i različite autore. Jedna od definicija učenja je da je učenje relativno trajna promjena ponašanja izazvana iskustvom. Kada govorimo o tradicionalnoj nastavi tu govorimo o nastavi u kojoj je glavni učitelj, a učenici su pasivni posmatrači. Učenici odgovaraju na postavljena pitanja, a glavna uloga je slušati i gledati, te zapisati ono što učitelj kaže. Za tradicionalno učenje veže se frontalni oblik rada, a obično je to i jednosmjerna komunikacija između učitelja i učenika. Za metodu rada najčešće učitelj koristi predavačku metodu i često je učbenik glavni izvor znanja, a često i jedini. Učenici nemaju zadatak da samostalno istraže neku temu ili da surađuju u nastavi. Učenici često nisu motivirani za rad, pa samim time često i odlutaju sa sata, ako nema motivacije učenici nisu zainteresirani za rad. Tradicionalno učenje ima svoje i prednosti i nedostatke. Prednosti su da učitelj nije ometen i ima mogućnost proći gradivo bez opterećenja, ima bolju disciplinu u razredu, učitelj ima glavnu riječ, pa samim time uzima se u obzir da će učenici naučiti ono što je potrebno. Kako ima pozitivnih strana, tako ima i negativni. Učenici nisu motivirani za rad, učenici pasivno sjede i slušaju što učitelj predaje, glavna aktivnost im je pratiti učitelja, jedan je izvor znanja.

Za razliku od tradicionalnog, inovativno učenje je usmjereno na potrebe učenika. Učenik je u prvom planu jer svaki učenik je individua, svi uče različitim tempom, imaju različita predznanja, različite načine učenja. Učenici imaju priliku razmjeniti informacije, kritički razmišljati, samostalno rješavati probleme i slično. Glavni izvor informacija nije učbenik kao kod tradicionalnog učenja, učenici imaju priliku koristiti različite medije i izvore kod učenja. Kako bi se učenike dodatno motiviralo u radu se koriste različiti alati i aplikacije u kojima se izrađuju zanimljivi sadržaji kao uvod u ono što će raditi. Učitelji mogu koristiti različite igre u satu, a kroz igru može se učiti. Tako je jedan od primjera igre „Abecedna mješavina“ jako dobar primjer za igru kada učenici uče slova u prvom razredu.

Kada govorimo o inovativnom obliku rada, učenici surađuju međusobno, pa tako učitelji često koriste grupne radove, radove u paru, timski rad, rad u skupini. Kod tih načina rada učenici se uče međusobnoj suradnji, snalažljivosti, komunikaciji s drugim učenicima.

Kako se htjelo pomaknuti s tradicionalnog učenja i utemeljiti se novi školski sustav, nastale su alternativne škole. Montessori škola se temelji na tome da odgajatelj usmjerava djecu prema samostalnom rješavanju problema, djecu se pohvaljuje. Za cilj je postavljeno jačanje samopouzdanja i izgradnja samostalnosti. Waldorfska škola nema satavljen program rada, oni se zalažu za to da čovjek uči stalno cijelim tijelom i svim odjetilima. Učenici uče kroz realan

svijet, a pozornost se daje pamćenju, nema pisanja, a nastava se oblikuje na umjetnički način. Freinetova škola ima za cilj da se ukine pasivno učenje i da se stječe knjiško znanje. Često imaju zajedničke projekte, frontalnog rada nema. Učitelj samostalno izrađuje plan rada, ali tek nakon što upozna učenike.

Proveden je intervju s nekoliko učiteljica u cilju istraživanja načina rada u školi. Na koji način učitelji rade, koje metode i oblike rada koriste. Osim toga istražilo se koliko ovisi o gradivu i predmetu hoće li raditi po tradicionalnom ili inovativnom obliku rada. Istraživanje je pokazalo da ovisi o gradivu i predmetu, ne može se za svo gradivo raditi na inovativan način. Puno ovisi o opremljenosti škole, a škole na selu nemaju mogućnosti za tehnologijom u svim razredima, nego samo pojedini razredi imaju računalo. Učiteljice se bez obzira na to trude što inovativnije raditi s učenicima.

13. POPIS LITERATURE

Knjige i znanstveni radovi:

1. Bastl, D., (2021) Tajna uspješnog učenika
2. Degmečić, D. (2017.) Kreativni um. Zagreb: Medicinska naklada
3. Dževahrić, F., Hadžiabdić, V., Kukić, M., (2020) Grupni rad u nastavi matematike
4. Hercigonja, Z., (2020) Odabrane teme iz didaktike
5. Horvatić, L., (2017) Uporaba informacijskih tehnologija u razrednoj nastavi
6. Horvat-Samardžija, D. (2010) Alternative and/or traditional way of teaching and evaluation in the 4th grade od nine-year primary school
7. Jagrović, N., (2007.) Sličnosti i razlike pedagoških modela Marije Montessori, Rudolfa Steinera i Celestina Freineta
8. Kadum-Bošnjak, S., (2011) Suradničko učenje
9. Kadum-Bošnjak, S., Brajković, D., (2007) Praćenje, provjeravanje i ocjenjivanje učenika u nastavi
10. Kamarovski, E. (2010.) Tajne uspješnog učenja. Zagreb: PLANET ZOE d. o. o.
11. Klarin, M., (2017) Psihologija dječje igre. Zadar: Grafikart d.o.o.
13. Kolobarić, K., (2007.) Igram se, a učim!. Zagreb: Hrvatski centar za dramski odgoj – Pili-poslovi
14. Koludrović, M., Ercegovac, R., I., (2010) Poticanje učenika na kreativno mišljenje u suvremenoj nastavi
15. Krištofić, K., (2016) Obilježja socijalnih oblika rada u nastavi usmjerenoj na učenika
16. Lekić, K., Migliaccio-Čučak, N., Radetić-Ivetić, J., Stanić, D., Turkulin-Horvat, M., Vilić-Smith, E. E., Nolen-Hoeksema, S., Frederickson, L. B., Loftus, R. G., Bem, J.D., Maren, S., (2007) Uvod u psihologiju. Zagreb: Naklada slap
17. Matijević, M., (2001) Alternativne škole: Didaktičke i pedagoške koncepcije. Zagreb: Tipex
18. Matijević, M., (2011) Pedagoški vid vrednovanja i ocjenjivanja učenika
19. Ministarstvo znanosti i obrazovanja, (2019) Smjernice za vrednovanje procesa i ostvarenosti odgojno-obrazovnih ishoda u osnovnoškolskome i srednjoškolskome odgoju i obrazovanju
20. Nepoznati autori (2013.) Metodologija učenja – naučimo učiti. Rijeka: Dušević i Kršovnik d.o.o.
21. Omerović, M., Džaferagić-Franca, A., (2011.) Aktivno učenje u osnovnoj školi
22. Vrclj, Ž., (2015), Projektni zadaci – suradničko učenje

Internetske stranice:

<https://www.pcskolarac.info/2018/10/bitne-razlike-izmeu-tradicionalne-i.html>

<https://pogledkrozprozor.wordpress.com/2012/04/29/nastava-usmjerena-na-ucenika/>

<https://potomac.edu/top-advantages-of-traditional-education/>

<https://www.indiatoday.in/education-today/featurephilia/story/traditional-learning-will-always-have-a-place-in-our-classrooms-1675692-2020-05-08>

<https://www.os-kamenica.com/nastava/suvremene-metode-i-oblici-poucavanja>

<https://www.maminsvijet.hr/briga-o-djeci/skolarci/montessori-pedagogija-sto-je-to-njena-nacela/>

<https://www.roda.hr/portal/roditeljstvo/jaslice-vrtic-skola/waldorfska-pedagogija.html>

Fotografije:

1. <https://pogledkrozprozor.wordpress.com/2012/04/29/nastava-usmjerena-na-ucenika/>

2. <https://www.skola-futura.hr/o-nama/>

3. <https://pogledkrozprozor.wordpress.com/2012/04/29/nastava-usmjerena-na-ucenika/>

4. Milan Matijević., Izvor medijaja i didaktičkih strategija u svijetu Deleova stošca iskustva

14. PRILOZI

PITANJA IZ INTERVJUA

1. Radni staž
2. Što je po vama tradicionalno, a što inovativno?
3. Koji način više koristite?
4. Koristite li tehnologiju? Koliko? Kako?
5. Koliko često i za koje gradivo nemate stalnu interakciju u radu s učenicima?
6. Koristite li rad u grupi ili rad u paru? Zašto da? Zašto ne? Koliko često? Ovisi li o gradivu?
7. U kojim predmetima preferirate tradicionalni način rada, a kojim inovativni?
8. „Prenosite li“ svo gradivo učenicima ili dajete istraživačke zadatke? (samostalno istražiti neku lekciju koju ćete ili ste radili)
9. Na koji način vredujete učenike? Samoprocjenjivanje?

POPIS SLIKA

Slika 1. Učionica iz prošlosti

Slika 2. Učionica sadašnjosti

Slika 3. Razlika tradicionalnog i inovativnog učenja

POPIS TABLICA

Tablica 1. Usporedba tradicionalnog učenja i inovativnog učenja

Tablica 2. Pozitivne strane tradicionalnog i inovativnog učenja

Tablica 3. Negativne strane tradicionalnog i inovativnog učenja

Tablica 4. Pokušaj dodatne konkretizacije brojčanih ocjena opisnim pridjevima i drugim izrazima

SAŽETAK

Učenje je stjecanje znanja i vještina, ali to nije jedina definicija koja se može pronaći u literaturi, definicija za učenje ima mnogo. Kada se radi o tradicionalnom učenju tada se misli da učenje koje je usmjereno na učitelja. Učenik je pasivni promatrač, a učitelj taj koji je glavni prenositelj znanja. Uz tradicionalno učenje veže se i frontalni oblik rada. Kada govorimo o inovativim oblicima prva pomisao je tehnologija. Inovativno učenje podrazumjeva noviji i moderniji pristup učenicima. Učenici imaju mogućnost pokazati svoje znanje, svoje ideje, svoju kreativnost, što u tradicionalnom načinu ne mogu. U današnje vrijeme prisutna je tehnologija u nastavi, a tako su se razvile brojne aplikacije koje učitelj može koristiti u radu i samim time više motivirati i zainteresirati učenike za rad. Mnogi su pokušaji bili za promjenom tog tradicionalnog načina rada, tako su nastale alternativne škole koje imaju posebne sustave školovanja i moderniji pristup učenju.

Provedeno je istraživanje u kojemu su sudjeovale učiteljice iz različitih škola. Cilj je bio istražiti koliko učiteljice koriste inovativan, a koliko tradicionalan oblik rada. Isto tako bitno je za istražiti koje su mogućnosti škole za održavanje inovativnih nastavnih sadržaja. Istraženo je i na koji način učiteljice ocjenjuju učenike. Zaključeno je da sve zavisi o mogućnostima škole, o nastavnom predmetu i gradivu koji se obrađuje.

Ključne riječi: Tradicionalno učenje, inovativno učenje, metode rada, oblici rada, suradničko učenje, aktivno učenje, alternativne škole

SUMMARY